

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN
HAYAT BİLGİSİ
DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

İlkokul
(1, 2 ve 3. Sınıflar)

Ankara, 2019

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	5
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	5
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	6
1.2.1. Değerlerimiz	6
1.2.2. Yetkinlikler	6
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	8
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	9

BÖLÜM 2

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ FARKLILAŞTIRILMASI	9
2.1. ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GEREKÇESİ, FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI	9
2.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARINI FARKLILAŞTIRMA YÖNTEMİ	13

BÖLÜM 3

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	15
3.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI	15
3.2. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ALANA ÖZGÜ BECERİLERİ	16
3.3. ÖĞRETİM PROGRAMINDA DİSİPLİNLER ARASI BAĞLANTILAR	17
3.4. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	18
3.5. DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI	19
3.6. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE SÜRE DAĞILIMI	19
3.7. KAZANIMLARIN YAPISI	20
1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	20
2. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	28
3. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	37

BÖLÜM 1

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, bu bilgiyi günlük hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelikleri bünyesine almış bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları yalnızca bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatta değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünlüğe bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. Maddesi'nde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimini tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duyuşsal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek,
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak,
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak,
4. Ortaöğretileri tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip bunları hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamaktır.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı, değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevî kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme ve öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla geçicidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışmasız bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme ve öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de diğer kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik hayatta ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ’de belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve bu yetkinlikleri aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. **Ana Dilde İletişim:** Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.
2. **Yabancı Dillerde İletişim:** Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.
3. **Matematiksel Yetkinlik ve Bilim / Teknolojide Temel Yetkinlikler:** Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.
4. **Dijital Yetkinlik:** İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
5. **Öğrenmeyi Öğrenme:** Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
6. **Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:** Bu yetkinlikler, kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içerir; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için bireyleri donatmaktadır.

7. **İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:** Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.
8. **Kültürel Farkındalık ve İfade:** Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesidir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan, bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple, öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, onlara sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve ayrıca düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate almaları beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar, ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

BÖLÜM 2

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ FARKLILAŞTIRILMASI

2.1. ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GEREKÇESİ, FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi alanı, son yüzyılda yapılan bilimsel çalışmaların öncülüğünde kendine ait öğretimsel kimliği olan yeni bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır. Özel yeteneklerin eşsiz toplumsal değeri ve özel yetenekli öğrenciler için geliştirilen özel öğretim programlarının genel öğretim programlarından özgün bir şekilde farklılaşması, bu kimliğin ortaya çıkışında ayrı bir rol oynamıştır. Genel öğretim

programlarının özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde çeşitli yönleriyle yetersiz kalması ilk ve ortaokul yıllarında yetenek kayıplarının oluşması na neden olmaktadır. Bu olgu, dünya genelinde özel yetenekli öğrenciler için özel eğitim modellerinin geliştirilmesinin temel gerekçesini oluşturmuştur. Özel yetenekli öğrenciler için geliştirilen standart bir programın bu öğrencilerin gelişim ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olacağı düşüncesi, tüm bu programların temel hipotezi olmuştur.

Özel yeteneklilerin eğitimi alanını çeşitli öğretim programı kuramları şekillendirmiştir. Bu kuramlar, özel yetenekliler için öğretim programlarına ilişkin güçlü felsefi yaklaşımlar sunmaktadır. Birincil yaklaşım öğretim programının bilişsel süreçlerin gelişimi olarak kabul edilmesidir. Bu yaklaşım süreç becerilerinin geliştirilmesi üzerine odaklanmış ve öğretim programının ileri düşünme becerileri etrafında organize edilmesine öncülük etmiştir. İkinci felsefi yaklaşım da beceri merkezlidir ancak öğretim programını öğrenmeye ilişkin standart girdiler ve çıktılar etrafında organize etmektedir. Eğitimin bir sonucu olarak beceri ve başarıdaki gelişimi belirlemek için ölçülebilir çıktılar merkeze almaktadır. Çocuk merkezli olan felsefi yaklaşımda ise öğretim programının kişisel anlamına ağırlık verilmektedir. Bu yaklaşım, bireysel ihtiyaçlara göre şekillendirilmiş öğretim programına değer verir. Özel yeteneklilerin eğitimini etkileyen üçüncü felsefi yaklaşıma göre öğretim programı sosyal yapılandırma olarak görülmektedir. Öğretim programları, sosyal değişimin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Eğitimin toplumsal katılımı, sorumluluğu ve değişimi desteklemesi beklenmektedir. Bu yaklaşım kültür merkezli öğretim programlarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik özel öğretim programlarının ana ilkesi, bu programların sağlamayı hedeflediği öğrenme deneyimlerinin genel öğretim programlarının sağladığı deneyimlerden nitel olarak farklı olmasıdır. Nitel farklılığı tanımlamak her ne kadar görelisi olsa da özel yetenekli öğrencileri özel yapan özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun farklılaştırmaların yapılması nitel farklılık üzerine oluşan genel bir uzlaşıdır. Bu özellikler arasında gelişim, öğrenme, biliş, motivasyon ve ilgi gibi bireye özgü özelliklerde var olan nitel ve nicel farklılıklar gösterilebilir. Farklılaştırılmış öğretim programı, genel öğretim programlarının sağlamadığı ileri düzeyde bilişsel ve duyuşsal kavramları, konuları, süreçleri ve özel yetenekli öğrencilerin öğrenme stillerine uygun stratejileri kapsar.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik öğretim programlarının genel öğretim programlarından nitel olarak farklılaştırılması; programın içerik, süreç ve ürün boyutlarıyla yapılabilmektedir. Özel yetenekli öğrenciler için özel öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde söz konusu üç temel boyut kullanılmış ve bu boyutlar aşağıda ele alınan ilkeleri yanıtacak şekilde farklılaştırılmıştır. Ayrıca geliştirilen yeni programlar bu ilkeler ölçüt alınarak değerlendirilmiştir..

2.1.1. İçerik Boyutu

İçerik boyutu; öğrencilere kazandırılması planlanan kavramları, yaklaşımları, kuramları, fikirleri ve diğer bilgi türlerini kapsamaktadır. İçerik figüratif, sembolik, semantik ve davranışsal bilgi türlerinden oluşabilir. Figüratif bilgi objeler, şekiller, resimler ve grafik gibi figürlerden; sembolik bilgi harfler, rakamlar ve matematiksel sembollerden; semantik bilgi sözcükler ve fikirlerden; davranışsal bilgi duygular ve algılar gibi davranışlardan oluşur. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için geliştirilen öğretim programlarının içerik boyutu sayılan ilkeleri içermelidir:

1. **Soyutluk:** Daha az veri düzeyinde bilgiye, daha çok soyut kavramlara ve genellemelere yer verilmelidir. Bilgi; veri-olgu, kavram, genelleme-ilke ve teori türlerini kapsamalıdır.
2. **Karmaşıklık:** İçerikte yer alan teoriler ve genellemeler; soyut kavramları, genellemeler arası ilişkileri, ilkeleri ve disiplinler arası bağlantıları kapsamalıdır.

3. **Çeşitlilik:** Genel öğretim programlarındaki konu ve temaların yanı sıra zenginleştirilmiş sıra dışı konulara, temalara ve diğer disiplinlere yer verilmelidir.
4. **Organizasyon:** İçerik disiplinler arası bağlantılarla kapsamlı kavram, genelleme ve teoriler etrafında inşa edilmelidir.
5. **Seçkin Kişiler:** Programlar dehaların ve seçkin kişilerin bireysel, sosyal ve mesleki özelliklerini, başarılarını, başarısızlıklarını, sorunla başa çıkma yollarını içermelidir.
6. **Yöntemler:** Disiplinlere özgü araştırma yöntemleri teorik ve uygulamalı olarak ele alınmalı, yöntem bilgisi verilmelidir.

2.1.2. Süreç Boyutu

Süreç boyutu, öğretim programının içeriğinin öğretilme yolları ve öğrencilerin bilgiyi öğrenme, kullanma ve çıktıya dönüştürme biçimleri ile ilişkilidir. Süreç farklılaştırması öğrencilerin öğrenme etkinliklerinde kullandıkları öğrenme ve düşünme türlerini, öğretimin hızını, öğrencilerin mantıksal yaklaşım biçimlerini, akıl yürütmelerini, keşif yoluyla öğrenmelerini, araştırma yöntemlerini ve öğretim yollarının çeşitliliğini kapsamaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için geliştirilen öğretim programlarının süreç boyutu aşağıdaki ilkeleri içermelidir:

1. **İleri Düzeyde Düşünme Becerileri:** Programlar, öğrencilerin mevcut bilgileri yeniden kavramsal- laştırmaları ve yeni bilgi üretmeleri için sorgulayıcı, üretken ve sentezleyici düşünme becerilerinin geliştirilmesini ve uygulanmasını sağlamalıdır. Anlama ve hatırlama gibi temel düzeyde düşünme becerilerine daha az; analiz, sentez ve değerlendirme gibi ileri düzeyde düşünme becerilerine daha çok yer verilmelidir. Öğretim programları sorgulayıcı düşünme ve yaratıcı düşünme gibi öğrenciler için ileri düzeyde düşünme uygulamaları sunmasının yanı sıra öğretmenler için de öğretimde eleştirel bir bakış açısı kazandırmalıdır.
2. **Açık Uçluluk:** Çoğul düşünmeyi teşvik eden ve kullanımını gerektiren problemlere ve etkinliklere yer verilmelidir.
3. **Keşifçi Öğrenme:** Öğretim programları, öğrencilere bilginin sürekli değiştiğini keşfetmelerine ve yeni bilgi edinimini bir davranış hâline getirmelerine yardımcı olmalıdır. Keşif yoluyla öğrenmeyle yakından ilişkili olan gözlemleyerek, yaparak, deneyerek, veri toplayarak ve bu verilere dayanarak bilgi, fikir, ilke, genelleme ve anlam oluşturmaya dayalı süreç becerilerine yer verilmelidir. Öğrenme etkinliklerinde gözlemlene, sınıflama, betimleme, yordama ve genelleme gibi hem birincil hem de ikincil zihinsel süreçler yer almalıdır.
4. **Kanıtı Dayalı Akıl Yürütme:** Programlar, akıl yürütmeyi destekleyen açıklama ve örneklendirme gibi kanıtı dayalı akıl yürütme süreçlerini içermelidir.
5. **Seçme Özgürlüğü:** Öğretim programları, öğrencinin seçimine dayalı öğrenmeyi ve gelişimi teşvik etmelidir. Programlarda, öğrencilere karar alma ve tercih yapma fırsatı veren kazanımlar bulunmalıdır. Öğrencinin öğrenme yolu yalnızca öğretmen tarafından değil öğrencinin kendisi tarafından da belirlenmelidir.
6. **Araştırma Yöntemleri:** Öğretim programları, disipline özgü araştırma yöntemlerinin kullanımını gerektiren süreç becerilerini içermelidir. Gözlem yapma, verileri ve bilgiyi sınıflandırma, araştırma bulgularını yorumlama ve yorumlara temel oluşturan bilimsel kanıtları değerlendirme becerilerine yer verilmelidir.

7. **Öğretimin Hızı:** İçerik, özel yetenekli öğrencilerin öğrenme ve gelişim hızına uygun bir hızda verilmelidir. Tekrarlayan ve örtüşen içerik daraltılarak yerine farklılaştırılmış içerik eklenmelidir.
8. **Süreç Çeşitlendirmesi:** Öğretim programları, öğrenme sürecinde çeşitlilik oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır. Doğrudan anlatım, film gösterimi, geziler, seminerler, çalıştaylar, bilgisayar destekli öğretimler, yapılandırılmış tartışmalar, bireysel çalışmalar, grup çalışmaları, keşifçi öğrenmeler, proje temelli öğretim, uzman mentörlüğü ve gözlemi, saha gezileri gibi çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanımını gerektiren kazanımlara yer verilmelidir.
9. **Grup Etkileşimi:** Programlar akran öğretimini destekleyecek şekilde tasarlanmalı, grup çalışmalarında liderlik ve iletişim becerilerini destekleyen kazanımlara yer verilmelidir.

2.1.3. Ürün Boyutu

Ürün, öğrenme sonucunda ortaya çıkan soyut ve somut çözümler ve davranışlardır. Fikirler, problem çözümleri, uygulamalar, raporlar, fotoğraflar, görsel veya işitsel programlar, şiirler, romanlar, besteler, danslar ya da resimler öğrenci ürünlerine örnek olarak verilebilir. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde öğretim programlarının ürün boyutu aşağıdaki ilkeleri yansıtmalıdır:

1. **Gerçek Yaşam Problemleri:** Ütopik, yapmacık sorunlar ve projeler yerine kişisel, yerel, ulusal ya da evrensel olarak öğrencilerin ilgisini çeken problemlere ve proje konularına yer verilmelidir. Projelerin öğrenciler için kişisel anlamı olmalıdır. Uzun soluklu projeler yerel sorunların çözümüne ilişkin olmalıdır.
2. **Problem Keşfi:** Ürünler, problem keşfine dayanmalıdır. Öğrenciler kendilerine sunulan problemlerin yanı sıra kendi keşfettikleri problemlerin çözümüne yönelik ürünler veya projeler üzerinde de çalışmalıdır.
3. **Gerçek Hedef Kitle:** Projeler ve ürünler yalnızca öğretmene ve sınıfa sunulmak üzere geliştirilmemelidir; okul yönetimi, belediye, sanat galerisi, yayınevi ve sivil toplum kuruluşları gibi gerçek hedef kitleleri ve toplulukları kapsamalıdır.
4. **Ürün Değerlendirmesi:** Ürünlerin değerlendirilmesinde ölçüt olarak profesyonel ürünlerde aranan nitelikler kullanılmalıdır. Öğrencilerin değerlendirme ölçütlerini kendilerinin de belirlemeleri ve öz değerlendirme yapmaları sağlanmalıdır.
5. **Sentez Ürün:** Özet veya taklit ürün değil, yeniden yorumlama, detaylandırma, geliştirme, birleştirme ya da farklılaştırma yolları ile elde edilen sentez niteliğinde ürünlere odaklanılmalıdır.
6. **Üründe Çeşitlilik:** Programlar tek tip yerine üründe çeşitliliği teşvik etmelidir. Geliştirecekleri ürünlere öğrencilerin kendilerinin de karar verme hakları olmalıdır.
7. **İletişim Öğeleri:** Programlar, öğrencilerin güçlü yanlarını kullanarak ürün ve projelerini hedef kitleyi ikna edecek şekilde sunumlarını teşvik eden öğeler içermelidir.

2.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARINI FARKLILAŞTIRMA YÖNTEMİ

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde genel kabul gören yaklaşım; bu öğrencilere yönelik programların genel öğretim programlarından kopuk olmaması, aksine genel öğretim programlarının üzerine inşa edilmesi yönündedir. Bu yaklaşıma paralel olarak genel öğretim programları daraltma, zenginleştirme ve hızlandırma stratejileri kullanılarak farklılaştırılmış ve yeni özel öğretim programları geliştirilmiştir.

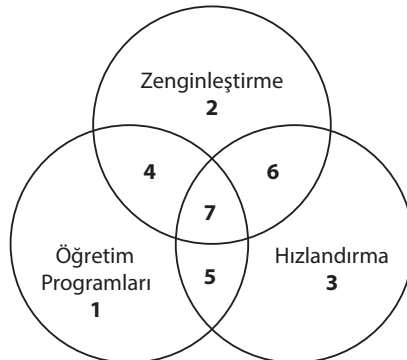
Genel öğretim programlarında zenginleştirme ve hızlandırmaya yer açmak için programlarda iki şekilde daraltma yapılmıştır: Genel öğretim programlarında bazı kazanımlara ayrılan süre, özel yetenekli öğrencilerin öğrenme hızı dikkate alınarak azaltılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde yetersiz bulunan ve yer almadığında programların yapısına zarar vermeyen kazanımlar ise programlardan çıkartılmıştır.

Programları zenginleştirmek amacıyla özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde etkililiği bilimsel araştırmalarla kanıtlanmış öğretim programı modelleri ve her öğretim programının ilişkili olduğu disiplinlere özgü modeller kullanılmıştır. Programların geliştirilmesi yalnızca bir kurama veya modele dayandırılarak sınırlandırılmamış, farklı modellerin yer aldığı sentezleyici bir yaklaşım ile gerçekleştirilmiştir. Bu modellerde yer alan genel beceriler alana özgü bilgi ile harmanlanarak öğretim programlarına özgü kazanımlara dönüştürülmüş, öğrenme alanlarının ve ünitelerin bütünlüğünü bozmadan içeriğine uyarlanarak programlara eklenmiştir.

Programlarda hızlandırmaya yer verilmiştir. Genel öğretim programlarında üst sınıflarda yer alan bazı kazanımlar özel yetenekli öğrencilerin öğrenme hızı dikkate alınarak alt sınıflara çekilmiştir. Bazı ünitelerde ise bir kazanımın kapsamı genişletilerek üst sınıftaki uzantısı çıkartılmıştır. Kazanım bazında hızlandırmalarda öğrenme alanının veya ünitenin bütünlüğü korunmuştur.

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde, Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programları, zenginleştirme modelleri ve hızlandırma yöntemi kullanılarak Şekil 1'de görüldüğü gibi yedi alandan oluşan şema oluşturulmuştur. Bu şemaya uygun olarak aşağıda sıralanan yedi alanda kazanım üretilmiştir:

1. Öğrenme alanı, ünite veya kazanımlar olduğu gibi korunmuştur.
2. Tamamen yeni öğrenme alanı, ünite veya kazanım geliştirilerek zenginleştirme yapılmıştır.
3. Üst sınıftan öğrenme alanı veya ünite çekilerek hızlandırma yapılmıştır.
4. Öğrenme alanına veya üniteye modellere uygun yeni kazanımlar eklenerek ve mevcut kazanımlar modellere göre farklılaştırılarak zenginleştirme yapılmıştır.
5. Öğrenme alanına veya üniteye üst sınıflardan kazanım eklenerek hızlandırma yapılmıştır.
6. Tamamen yeni öğrenme alanı, ünite ve kazanım geliştirilerek ve bu öğrenme alanlarına veya ünitelere üst sınıflardan kazanımlar eklenerek zenginleştirme ve hızlandırma birlikte yapılmıştır.
7. Öğrenme alanına veya üniteye modellere uygun yeni kazanımlar eklenerek ve üst sınıflardan kazanım çekilerek hızlandırma ve zenginleştirme birlikte yapılmıştır.

Şekil 1. Program Farklılaştırma Şeması

2.2.1. Disiplinler Arası Bağlantıların Kurulması

Bütün öğretim programlarında disiplinler arası bağlantılar kurulmuştur. Bu çalışma belirli bir yöntem göre yapılmıştır. Öncelikle program geliştirme grupları kendi disiplinlerine ait öğretim programlarını geliştirirken aynı zamanda diğer öğretim programlarının ilişkili olduğu disiplinleri de dikkate alarak kendi programları için disiplinler arası kazanımlar yazmışlardır. Bütün öğretim programları tamamlandıktan sonra program geliştirme grupları diğer öğretim programlarının kazanımlarını tek tek inceleyerek kendi programları ile ilgili olan kazanımları belirlemiştir. Grupların kendi programları için disiplinler arası kazanım geliştirme ve diğer öğretim programlarıyla kendi programlarını ilişkilendirme çalışmaları tamamlandıktan sonra her bir grup diğer öğretim programlarını tekrar inceleyerek disiplinler arası bağlantı kazanımları geliştirmiştir. Bu kazanımlar aşağıda yer alan üç türden oluşmuştur:

1. İki disiplin arasında bağlantı kuran yeni kazanımlar yazılmıştır.
2. Bir öğretim programında bulunan kazanım, disiplinler arası bağlantı oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.
3. Kazanım açıklamalarına ekleme yapılarak kazanım disiplinler arası yapılmıştır.

2.2.2. Kademeler Sınıflar ve Disiplinler Arası Uyum Kontrolleri

Öğretim programları; kademeler, sınıflar ve disiplinler arası uyum açısından incelenerek kazanımların dikey ve yatay kontrolleri ve düzenlemeleri yapılmıştır. Bu süreçte her bir öğretim programında yer alan kazanımların ön koşul ve ardıl becerileri kontrol edilmiştir. Öncelikle kazanımlar her öğretim programında sınıf içi ön koşulluk ve ardılık yönüyle incelenerek kazanım sıraları düzenlenmiştir. Daha sonra aynı işlem sınıflar arası ve kademeler arası yapılmıştır. Bir öğretim programındaki kazanımlar sınıfa göre tablolaştırıldıktan sonra her bir kazanımın alt ve üst sınıf uzantıları incelenmiştir. Alt veya üst sınıftaki uzantısı gereksiz bulunan kazanımlar çıkartılmış, örtüşen kazanımlar yeniden düzenlenmiştir. Alt veya üst sınıfta uzantısı bulunması gereken ama olmayan kazanımlar programlara eklenmiştir. Bu çalışmalarla kazanımların sınıflar arası değişimi, gelişimsel bakımdan ve kazanımın yer aldığı disiplinin yapısına uygun olarak düzenlenmiştir.

Bütün öğretim programlarında disiplinler arası kontroller ve düzenlemeler yapılmıştır. Her bir öğretim programının çalışma grubu diğer öğretim programlarının kazanımlarını inceleyerek kendi öğretim programlarının kazanımları ile veya öğretim programlarının ilişkili olduğu disiplin ile çelişen kazanımları belirlemiştir. Ayrıca disiplinler arası becerilerin ön koşulluğu ve ardılığı kontrol edilmiştir. Bir öğretim programındaki bir kazanımın edinimi, başka bir öğretim programındaki bir kazanımın (ön koşul) edinimine bağlı olan kazanımlar saptandıktan sonra grupların ortak çalışmasıyla bu kazanımların sınıfı ve kapsamı belirlenmiştir.

2.2.3. Öğretim Programlarının Yeterliklerinin Değerlendirilmesi

Öğretim programlarının geliştirilme sürecinde program değerlendirmesi aşama aşama yapılmıştır. Değerlendirmede daha önce incelenen ve Tablo 1'de yer alan özel yeteneklere yönelik hazırlanan 22 adet öğretim programının ilkeleri ölçüt olarak kullanılmıştır. Her sınıf düzeyinde yer alan ünitelerin ve öğrenme alanlarının içerik, süreç ve ürün boyutları bu ölçütler kullanılarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme tamamlandıktan sonra sınıf düzeyinde her bir öğretim programının bu ölçütleri ne düzeyde karşıladığı saptanmış, yetersiz bulunan boyutlarda veya öğretim programının tamamında ek farklılaştırmalar yapılmıştır.

Tablo 1. Öğretim Programlarını Değerlendirme Rubriği

Ünite / Öğrenme Alanı	Öğretim Programı Farklılaştırma İlkeleri																								
	İçerik							Süreç							Ürün										
	Veri-Olgü	Kavram	Genelleme	Teori	1. Soyutluluk	2. Karmaşıklık	3. Çeşitlilik	4. Organizasyon	5. Seçkin Kişiler	6. Yöntemler	1. İleri Düzey Düşünme	2. Açık Uçluluk	3. Keşifçi Öğrenme	4. Kanıta Dayalı Akıl Yürütme	5. Seçme Özgürlüğü	6. Süreç Çeşitlendirmesi	7. Araştırma Yöntemleri	8. Öğretimin Hızı	9. Grup Etkileşimi	1. Gerçek Yaşam Problemleri	2. Gerçek Hedef Kitile	3. Ürün Çeşitlendirmesi	4. Sentez Ürün	5. İletişim Öğeleri	6. Problem Keşfi
1.																									
2.																									

BÖLÜM 3

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

3.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının temel amacı; yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, araştıran, düşünen, sorgulayan, üreten, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen, ülkesini seven ve doğaya ve çevreye duyarlı bireyler yetiştirmektir. Hayat bilgisi, ilkökul çocuklarının gelişim seviyesine uygun olarak temelde fen ve sosyal bilimlerden alınan bilgi-beceri ve değerleri bünyesinde toplayan bir derstir. Bu ders, ilerlemeci eğitim felsefesine dayanan toplu öğretim sisteminin bir ürünüdür. Bu felsefenin temelinde insanı bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak dengeli bir biçimde yetiştirme anlayışı yatmaktadır. Bu sistemin çocuğa görelilik, esneklik ve değişime uyum ilkeleri hayat bilgisi dersini de şekillendirmiştir. Dersin esneklik özelliği, zaman ve mekânda yaşanabilecek bir değişime uyum kapasitesini artırmıştır. Bu ilkelerin, bilgi patlaması yaşanan günümüzde her şeyin öğrenilmesinden çok çocuğun hayatı için sadece önemli olanların öğrenilmesine hizmet ettiği söylenebilir.

Gerçek hayatta olaylar bilimlere ayrılarak değil toplu olarak gerçekleşirler. Çocuklar da bunları bütüncül olarak algırlar. Hayat bilgisi dersi çocukların gelişimine uygun olarak çeşitli bilimlere ilişkin bilgi, beceri ve değerleri gerçek hayattaki gibi bütünleştirerek sunar. Bu yüzden hayat bilgisi dersi sayesinde ilkökuldaki çocuklar gelişim ve baş etme seviyelerine uygun olarak eğitim alabilmektedirler. Hayat bilgisi dersi, bilginin akılda tutulması ve aktarılmasından çok günlük yaşam içerisinde çocuğun karşılaşacağı problemleri çözebileceği ve yeni bilgiler üretebileceği bir anlayış içerisinde oluşturulmuştur. Bu nedenle derste bilgilerin ezberletilmesi bir amaç olmamalıdır. Aksine çocuklarla birlikte hayatı oluşturan olayları ilişkilendirerek, kendi bütünlüğü içinde anlamlandırarak ve yaşatarak öğretmek yerinde olur. Çocuğa görelilik ilkesinden hareketle Hayat bilgisi dersi, adına uygun olarak mümkün olduğunca çocuk hayatının içinde ve hayattan örneklerle işlenmelidir. İlerlemeciliğe dayalı olan "hayatın okula taşınması" ilkesinin, hayat bilgisi dersinin ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, günümüzde kişinin bireysel özellikleri korunurken farklı bireyleri anlama, saygı duyma ve birlikte yaşama temeline dayalı oluşturulmuştur. Bu yönüyle dersin kapsayıcı bir özellik kazandığı söylenebilir. Programla bireylerin mutlu, yapıcı, yaratıcı ve üretici özelliklerle donatılması amaçlanmıştır. Günümüzde ulusal ve uluslararası düzeyde kabul görmüş, Türk Millî Eğitimi'nin uzak amaçlarında ve 2023 Eğitim Vizyon Belgesi amaçlarına uygun olarak Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, bilimsel, bilişimsel,

finansal ve kültürel okuryazarlık gibi temel becerileri; eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, bilgi ve bilim oluşturmaya yönelik iş birliği ve iletişim gibi yetkinlikleri ve merak, girişimcilik, sabır, uyum, liderlik ve sosyal-kültürel farkındalık gibi kişilik özelliklerini bireye kazandırmayı amaçlamaktadır.

Hayat bilgisi dersine yüklenen bir diğer görev de öğrencileri üst öğrenim basamağına hazırlamaktır. Özellikle sosyal bilgiler ve fen bilgisi dersleri için alt yapı oluşturmaktadır. Hazırlanmış olan programda, sağlıklı hayat, doğada hayat ve sosyal hayat gibi üniteler bu amaca hizmet etmektedir.

Ayrıca hayat bilgisi dersinin önemli amaçlarından biri, çocukta kişilik ve sosyal yaşam becerilerinin gelişimini desteklemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için sosyal hayat adlı yeni bir ünite geliştirilmiştir. Değerler eğitimi odaklı bu ünitenin kazanımları çocuğu sosyal yaşamın içine götürmekte ve gerçek yaşam sorunlarının çözümünü hedeflemektedir. Değerler, öğretim programının diğer ünitelerine de sistemli bir şekilde eklenerek dersin karakter gelişimindeki etkisi artırılmaya çalışılmıştır.

Geçmişte özel yetenekli çocukların topluma uyum ve sosyal hayata hazırlanmalarında yaşanan eksikliklerden kaynaklanan kimi sorunlar yerel ve küresel düzeyde çeşitli krizlere neden olabilmektedir. Bu nedenle sorunu kaynağında çözme anlayışından hareketle bu kitlenin topluma sağlıklı uyumlarını sağlamak amacıyla Sosyal Hayat ünitesi tasarlanmıştır. Özel yetenekli çocukların kimlik, karakter gelişimleri için kazanımlar doğrultusunda yapılacak etkinliklerde, okul ve sosyal hayat arasında bağlantı kurulması ve öğrencilerin yaratıcı düşünme ve kendini ifade etme becerilerinin gelişimine özen gösterilmesi gerektiği ifade edilebilir. Sosyal Hayat ünitesi, sosyal bilimlerden yapılan toplulaştırmalarla bireyden topluma, kültür ve kurumlardan ekonomiye kadar insanı ilgilendiren birçok sosyal olayı içermektedir. Bir başka deyişle bu ünite, sosyal hayattaki dağınık bilgi, beceri ve değerlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş anlamlı bütündür.

İlerlemecilik felsefesine dayalı öğretimin ürünleri arasında toplu öğretim sistemi gibi yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı da bulunmaktadır. Toplu öğretim sisteminin ürünü olan hayat bilgisi dersi esnek ve değişime uyumlu yapısıyla yapılandırmacılığa da uygun bir ortam yaratmaktadır. Önceki bölümde belirtildiği gibi özel yeteneklilerin eğitimini etkileyen bir yaklaşım da sosyal yapılandırmadır. Hazırlanan eğitim programları, sosyal değişimin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Böylece sosyal katılım, sorumluluk ve değişim desteklenmektedir. Bu yaklaşım özellikle hayat bilgisi gibi kültür merkezli eğitim programlarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Farklılaştırılmış öğretim programları, özel yetenekli öğrencilerin öğrenme stillerine uygun olarak okulda veya okul dışında esnek öğrenme deneyimlerine uygun yapılar oluşturmaktadır. Bu durum toplu öğretim sisteminin katı sınırlardan uzak, esnek tematik öğrenmeye uygun yapısıyla da uyum sağlamaktadır. Dolayısıyla hayat bilgisi dersinde özel yetenekli öğrenciler için de önemli olan, onların ilgilerine, gerçek hayatlarına ve çevrelerinde yaşamış oldukları gerçek problemlere uygun ve anlamlandırabildikleri öğrenme ortamları tasarlanabilmesidir. Bu özellikleriyle hayat bilgisi dersinin, özel yeteneklilere yönelik programların başta disiplinler arası bağlantılarla karmaşıklık ve organizasyon, farklı disiplinler ve temalarla çeşitlilik, toplumsal idoller ve kahramanlarla seçkin kişiler gibi boyutların çalışılması için çeşitli fırsatlar yarattığı söylenebilir.

3.2. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ALANA ÖZGÜ BECERİLERİ

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı kapsamında öğrencilere “gerçek hayata” dair bilgi ve beceriler kazandırılması hedeflenmiştir. Bu becerilerin referans kavramları “birey”, “toplum” ve “doğa ve çevre” olarak belirlenmiştir. Programın ana yapısını oluşturan bu temel kavramlarla bağlantılı olarak öğrencilerin gerçek yaşam olaylarını fark etmesi, günlük yaşam becerilerini kazanması ve karşılaşılabileceği olası problemleri çözme yeterliklerine sahip olması beklenmektedir. Programın içerik yapısı aşağıdaki beceriler etrafında şekillendirilmiştir. Tablo 2’de yer alan alana özgü beceri ve değerleri yansıtmaktadır:

- Kendini ve çevresini tanıma becerileri
- Doğaya ve çevreye duyarlılık becerileri

- Sosyal yaşam becerileri
- Günlük yaşam becerileri
- Düşünme becerileri
- Problem çözme becerileri
- Kişisel değerlerine uygun davranma becerileri

Tablo 2. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Becerileri ve Değerleri

Alana Özgü Beceriler	Değerler
1. Liderlik	1. Adalet
2. Girişimcilik	2. Bilimsellik
3. Karar Verme	3. Kurallara Uyuma
4. Sorun Çözme	4. Bağımsızlık
5. Eleştirel Düşünme	5. Sorumluluk
6. Yaratıcı Düşünme	6. Demokrasi
7. Yansıtıcı Düşünme	7. Hukukun Üstünlüğü
8. Öngörme	8. Erdem
9. Araştırma	9. Estetik
10. Gözlem Yapma	10. Eşitlik
11. Proje Geliştirme	11. Özgürlük
12. İletişim	12. Dayanışma
13. Empati	13. Yardımseverlik
14. İş Birliği	14. Saygı
15. Öz Yönetim	15. Sevgi
16. Duyguları Yönetme	16. Özgüven
17. Zaman Yönetimi	17. Doğaya Duyarlılık
18. Sosyal Katılım	18. Tasarruf
19. Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma	19. Farklılıklara Saygı
20. Değişim ve Sürekliliği Algılama	20. Millî ve Kültürel Değerler
21. Mekânı Algılama	21. Vatanseverlik
22. Kariyer Bilincini Geliştirme	22. Aile Birliği
23. Kendini Koruma	23. Nezaket
24. Kendini Tanıma	24. İyi Komşuluk
25. Dengeli Beslenme	25. Sağlık
26. Kişisel Bakım	26. Kaynakların Kullanımı
27. Sağlığını Koruma	

3.3. ÖĞRETİM PROGRAMINDA DİSİPLİNLER ARASI BAĞLANTILAR

Hayat bilgisi dersi, öğrencilerin hayatlarında okul ile ilk deneyimleri olan okul öncesi eğitim ile derslerin disiplinlere ilk kez ayrılmaya başladığı fen bilimleri ve sosyal bilgiler dersleri arasında bir geçiş köprüsü rolünü üstlenmektedir. Bu nedenle Hayat Bilgisi Öğretim Programına Sosyal Hayat Ünitesi eklenerek bireyin sosyalleşmesi amacıyla değerler ve karakter eğitimi ile bağlar oluşturulmuştur.

Hayat bilgisi dersi, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana felsefe, sosyal bilimler, fen bilimleri başta olmak üzere vatandaşlık ve insan hakları, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük derslerinin tamamını kapsayan şemsiye / çatı bir ders niteliğindedir. Bu özelliği ile pek çok disiplini içinde barındırır. Hayat bilgisi dersi, konularını günlük yaşamın içinden alması nedeniyle matematik, görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi ve spor dersleri ile doğal bir disiplinler arası bağa sahiptir. Bu nedenle kazanımlarında doğrudan belirtilmemiş olsa bile öğretmenler derslerini, hayat bilgisi dersinin kazanımları ile diğer derslerin kazanımlarını her fırsatta ilişkilendirerek işlemelidir.

Özel yeteneklilere yönelik Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uyarlama çalışmalarında hayat bilgisi dersinin öncülleri, denkleri ve ardılları konumundaki bazı derslerin programlarıyla disiplinler arası ilişkilendirmeler yapılmıştır. Bunlar arasında Okul Öncesi Eğitim Programı, beden eğitimi ve oyun, fen bilimleri, Türkçe, görsel sanatlar, müzik ve coğrafya sayılabilir. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ile Okul Öncesi Eğitim Programı arasında bağ kurularak Hayat Bilgisi Eğitim Programına Okul Öncesi Eğitim Programının “devamı” niteliği kazandırılmaya çalışılmıştır. Diğer yandan Okul Öncesi Eğitim Programına, Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına hazırlayıcı bir nitelik kazandırılmaya çalışılmıştır. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ile kurulan disiplinler arası bağlar aracılığı ile hayat bilgisi dersinin kazanımları işlenirken bilgi, kavram, fikir ve olayların çeşitli araç ve materyallerle görselleştirilmesi ve öğrencilere estetik beceriler kazandırılması amaçlanmıştır. Aynı şekilde Müzik Dersi Öğretim Programı ile kurulan disiplinler arası bağlar aracılığı ile Hayat Bilgisi dersinin kazanımları işlenirken bilgi, kavram, fikir ve olayların müziklerle birlikte işlenmesi sağlanarak öğrencilerde ritim ve estetik beceriler kazandırılması amaçlanmıştır. Hayat bilgisi dersi, fen bilimleri dersini de kapsayan geniş alan tasarımı bir ders olduğu için fen bilimleri dersinin temelini teşkil edecek şekilde tasarlanmış ve fen bilimleri dersi üçüncü sınıf kazanımları ile eşleştirmeler sağlanarak fen bilimleri konularının günlük yaşam ile ilişkilendirilmesine katkıda bulunulmuştur. Türkçe dersinin kazanımların aslında tüm derslerin kazanımı olduğu dikkate alındığında hayat bilgisi dersinin işleniş sırasındaki okuma, okuduğunu anlama, yazılı ve sözlü anlatım etkinlikleri ile disiplinler arası bağlar oluşturulmuştur. Hayat bilgisi dersi kazanımları içerisinde yer alan özellikle temizlik ve sağlıklı hayat ile ilgili kazanımlar da beden eğitimi ve oyun dersi kazanımları ile ilişkilendirilmiştir.

3.4. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı uygulanırken öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlar şöyledir:

1. Dersin işlenişinde okul içi ve okul dışı uygulamalar yapmaya özen gösterilmelidir. Özellikle ilgili kazanımlarda sözlü tarih, yerel tarih, müze gezileri, doğa eğitimi, resmî kurum ve kuruluşlarla özel kurum ve kuruluşları tanıma gibi okul dışı uygulamalar önemsenmeli ve bu doğrultuda önceden planlanan öğrenci merkezli etkinlikler gerçekleştirilmelidir.
2. Okul içi ve okul dışı uygulamalarda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.
3. Kazanımlar doğrultusunda yapılacak etkinliklerle okul ve hayat arasında bağlantı kurulmasına özen gösterilmelidir.
4. Öğrencilerin çevrelerinde bulunan canlı ve cansız varlıkları etik konulara dikkat ederek öğretim materyali olarak kullanmalarına imkân tanınmalıdır.
5. Özellikle öğrencilerin araştırma yapmaları beklenen çalışmalarda, araştırma sonuçlarını afiş, poster, pano, broşür, gazete, tablo, grafik vb. materyaller kullanarak sınıfta arkadaşları ile paylaşması desteklenmelidir.
6. Doğa içerikli kazanımlarda basit düzeyde deneyler yaptırılabilir.
7. Öğretim Programında yer alan bazı kazanımlar, belirli gün ve haftalara denk gelen zaman dilimlerinde işlenmelidir. Örneğin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na denk gelen gün ve haftada, Hayat Bilgisi Dersi 1. Sınıf Öğretim Programı “Ülkemizde Hayat” ünitesi 1.5.6. “Bayram, kutlama ve törenlere katılmaya istekli olur.” kazanımı ile ilgili konular işlenebilir.

8. Bir ve ikinci sınıflarda millî bayramlar vb. konular işlenirken öğrenciler henüz 1000'den büyük sayıları okumayı ve yazmayı öğrenmedikleri için ders kitabında tarihler, rakam veya yazı ile verilmemelidir. Dersin işlenişinde öğretmen, bu tarihleri sözel olarak belirtebilir.
9. Program uygulanırken özel gereksinimi olan öğrenciler için gereken esneklik gösterilmeli, öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkinlikler hazırlanmalı ve planlamalar yapılmalıdır.
10. Program uygulanırken öğrencilerin değerleri kazanmasına özen gösterilmeli, tüm kazanımlar ilgili değerlerle eşleştirilmeli ve örtük program anlayışından hareketle dersler işlenmelidir.
11. Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak kazanımlar için gerekli temel yaşam becerilerinin geliştirilmesine önem verilmeli ve etkinlikler bu anlayışla hazırlanmalıdır.

3.5. DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI

Dersin Adı	En Fazla Forma Sayısı	Ebat
Hayat Bilgisi Dersi 1. Sınıf	13	19,5 x 27,5 cm
Hayat Bilgisi Dersi 2. Sınıf	17	19,5 x 27,5 cm
Hayat Bilgisi Dersi 3. Sınıf	15	19,5 x 27,5 cm

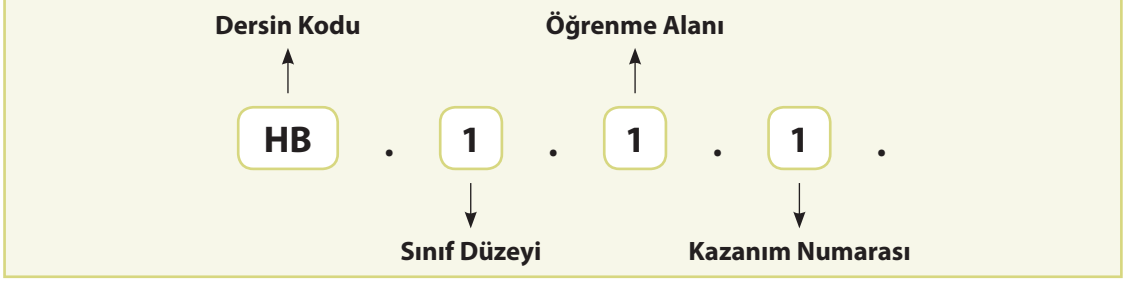
3.6. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE SÜRE DAĞILIMI

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının içeriği, genel amaçlar, temel yaşam becerileri, değerler ve kavramlar ile ünite ve kazanım bağlamında yapılandırılmıştır.

KAZANIM SAYISI VE DERS DAĞILIMI										
Ünite No	Ünite Adı	1. SINIF			2. SINIF			3. SINIF		
		Kazanım Sayısı	Ders Saat	Süre Oranı (%)	Kazanım Sayısı	Ders Saat	Süre Oranı (%)	Kazanım Sayısı	Ders Saat	Süre Oranı (%)
1	Okulumuzda Hayat	11	24	17	9	17	12	8	12	11
2	Evimizde Hayat	7	15	10	9	16	11	9	13	12
3	Sağlıklı Hayat	7	17	12	7	13	9	8	12	11
4	Güvenli Hayat	6	17	12	8	13	9	6	8	7
5	Ülkemizde Hayat	10	18	12	11	20	14	9	15	14
6	Doğada Hayat	9	20	14	11	21	14	8	12	11
7	Sosyal Hayat	14	33	23	22	44	31	24	36	34
TOPLAM		64	144	100	77	144	100	72	108	100

3.7. KAZANIMLARIN YAPISI

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında ünite temelli yaklaşım esas alınarak programda her üç sınıf düzeyi için aynı isimle “Okulumuzda Hayat”, “Evimizde Hayat”, “Sağlıklı Hayat”, “Güvenli Hayat”, “Ülkemizde Hayat”, “Doğada Hayat” ve “Sosyal Hayat” şeklinde yedi ünite belirlenmiştir. Kazanımlar; sınıf düzeyi, ünite numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Ünite içerisinde verilen kazanımlar numaralandırma sistemiyle aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir.

Bununla birlikte kazanımların kapsamlarının belirlenerek somutlaştırılması amacıyla gerek görülen yerlerde kazanım ifadelerinin altında açıklamalar da yapılmıştır. Buna bir örnek aşağıda verilmiştir.

HB.1.1.2. Okula gitmenin gerekliliğini açıklar.

Okulun bireysel gelişimdeki rolleri, okula gitmenin ne anlama geldiği, okula gidenlerin kazanımlarının neler olacağı üzerinde durulur.

1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

İlkokul 1. sınıf seviyesinde öğrencilerden; okulu ve okulun işleyişini tanıma, okul kurallarına uyma, okulda ve evde başkalarıyla iletişim kurma, kişisel bakım ve temizliğine dikkat etme, sağlığını korumak için alınması gereken önlemleri fark etme, okulda, evde ve yolculukta güvenlik kurallarına uyma; ülkesinin genel özelliklerini tanıma, Atatürk'ün hayatı, millî ve dinî bayramlar, yakın çevrede bulunan bitki ve hayvanlar, mevsimler ve özellikleri ile geri dönüşüm gibi konular hakkında bilgi, beceri ve değer sahibi olmaları beklenmektedir.

KAZANIM SAYISI VE DERS DAĞILIMI (1. SINIF)			
Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saat	Süre Oranı (%)
Okulumuzda Hayat	11	24	17
Evimizde Hayat	7	15	10
Sağlıklı Hayat	7	17	12
Güvenli Hayat	6	17	12
Ülkemizde Hayat	10	18	12
Doğada Hayat	9	20	14
Sosyal Hayat	14	33	23
TOPLAM	64	144	100

HB.1.1. Okulumuzda Hayat

HB.1.1.1. Okulunu ve çevresini tanır.

Öğrencilerin okulun bölümlerini sözel, görsel veya sembolik olarak farklı biçimlerde sunma veya göstermeleri sağlanır. Okulun bölümlerini tanımaları ve yön kavramlarını edinmeleri amaçlanır. Okulun yakın çevresini yer ve konumunu betimlemeleri istenir. Çevredeki yapı, kurum, sokak, cadde vb. yerlere göre konumlandırma üzerinde durulur. Konumu anlamalarını sağlayıcı etkinliklere yer verilir.

HB.1.1.2. Okula gitmenin gerekliliğini açıklar.

Okulun bireysel gelişimdeki rolleri, okula gitmenin ne anlama geldiği, okula gidenlerin kazanımlarının neler olacağı üzerinde durulur.

HB. 1.1.3. Okulla ilgili olumlu duygu ve düşünce geliştirir.

Okul ve okulda yaşadıkları ile ilgili olumlu duygu ve düşünceleri geliştirmesi desteklenir.

HB. 1.1.4. Okul çalışanlarının görevini açıklar.

Okul çalışanlarının görev ve sorumlulukları ele alınır. Yardıma ihtiyaç duyduklarında okul çalışanlarından nasıl yardım alacakları tartışılır.

HB.1.1.5. Okul çalışanlarının sağladığı hizmetlerin önemini açıklar.

Okul çalışanlarının verdikleri hizmetlerin okul hayatındaki yeri ve gerekliliğini örneklerle açıklamaları sağlanır.

HB.1.1.6. Sorumluluklarını yerine getirerek okula gelir.

Öğrencilere okula gelmeden önce evde ödevlerini yapmaları, çantalarını hazırlamaları ve zamanında okula gelmeleri konularında farkındalık kazandırılır. Düzenli kontroller yapılarak davranışın gelişmesi desteklenir.

HB. 1.1.7. Okul mekânlarını ve kaynaklarını uygun olarak kullanır.

Öğrenciler okuldaki çeşitli mekânları kullanım kurallarına uygun olarak kullanmaları için teşvik edilir. Zaman zaman hatalı ve doğru kullanımla ilgili karşılaştırmalar yapmaları sağlanır. Elektrik, su, temizlik malzemeleri ile okula ait ders araç ve gereçlerinin kullanımında tasarrufa özen göstermeleri gibi konular üzerinde durulur.

HB. 1.1.8. Okul ve sınıf kurallarının gerekliliğini açıklayarak bu kurallara uyar.

Okul ve sınıf kuralları belirleme gerekçelerini çeşitli boyutları ile sorgulamaları ve yorumlamaları sağlanır. Kurallara uyma davranışı üzerinde durulur.

HB. 1.1.9. Okul etkinliklerinde sorumluluk alır.

Öğrencilerin belirli gün ve haftalarda, kulüp faaliyetlerinde ve gezilerde bireysel sorumluluk almaları desteklenir.

HB.1.1.10. Bayrak töreninde nasıl davranması gerektiğini kavrar.

Türk bayrağına ve İstiklâl Marşı'na saygı gösterilmesi gerektiği üzerinde durulur.

HB.1.1.11. Okula geliş ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyar.

Servis araçlarında, yaya geçidi, kaldırım ve yolların kullanımı sırasında uyulması gereken temel kurallar üzerinde durulur. Tanındığı ve tanımadığı kişilerle iletişimde nelere dikkat etmeleri gerektiği hatırlatılır.

HB.1.2. Evimizde Hayat

HB. 1.2.1. Evinin yerini sözel ve görsel olarak tarif eder.

Evinin yanında, karşısında, önünde, arkasında, sağında ve solunda neler olduğu ele alınır. Öğrenme ortamında krokilerin oyunlaştırılarak kullanımı sağlanır. Evinin yerini tarif ederken yaşadığı çevredeki doğal ve beşeri yapılardan yararlanması sağlanır. Evinin adresini öğrenmesi ve tarif etmesine rehberlik edilir.

HB.1.2.2. Aile bireylerini ve aralarındaki saygı ve sevgiye dayanan ilişkileri açıklar.

Ailesindeki kişileri anlatması ve aralarındaki aile ilişkilerini (anne, baba, kardeş, nine, dede vb.) kurarak açıklaması sağlanır.

HB.1.2.3. Aile bireyleri ile nezaket kurallarına uygun iletişim kurar.

Ev ortamında aile bireyleri ile iletişim kurarken, “teşekkür ederim, lütfen, rica ederim” gibi nezaket ifadeleri kullanması teşvik edilir. Ayrıca, drama ve oyun aracılığıyla uygulama örnekleri gösterilir.

HB.1.2.4. Aile bireyelerine istek ve ihtiyaçlarını açıklar.

Evde, istek ve ihtiyaçlarının neler olduğunu fark ve ifade etmesine ortam sağlanır.

HB.1.2.5. Yaşadıklarını ailesiyle paylaşır.

Ailesiyle gittikleri ortamları ve yaptıkları faaliyetleri değerlendirmeleri istenir. Bu yaşantılarla ilgili fotoğraf çekmeleri ve albüm oluşturmaları, oluşturulan albümler üzerinden konuşmaları teşvik edilir.

HB.1.2.6. Evde görev ve sorumluluklarını saygı ve sevgi temelinde yerine getirir.

Öğrencilerin evde hangi görev ve sorumlulukları üstlendikleri ve bu sorumlulukları ne derece gerçekleştirdikleri hakkında konuşmaları sağlanır. Böylece öz değerlendirme yapmaları istenir. Öğrencilerin evde sofranın kurulması, yatağın düzeltilmesi, temizliğin yapılması gibi yaşlarına uygun görev ve sorumlulukların neler olduğu hakkında görüşlerini bildirmeleri ve bunların hangilerini yaptıkları ile ilgili açıklamalar yapmaları desteklenir. Onların görev ve sorumlulukları ile ilgili görsellerden yararlanarak listeler oluşturmaları sağlanır.

HB. 1.2.7. Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.

Kaynakları tasarruflu kullanma davranışı geliştirilir. Ayrıca öğrencilerin evdeki diğer bireylerin davranışlarını da gözlemlemeleri ve tasarruf konusunda onları teşvik etmeleri sağlanır. Aile bireyleri tarafından kaynakların kullanımına yönelik yapılan uyarı ve yönlendirmeleri kabul etmesi ve gerekli davranış değişikliklerini gerçekleştirmesi için teşvik edilir.

HB.1.3. Sağlıklı Hayat

HB.1.3.1. Kişisel bakımını düzenli olarak yapar.

El, yüz yıkama ve dişleri fırçalama, banyo yapma, saç tarama, tuvalet eğitimi ile günlük kıyafet-

lerini giyme ve özenli kullanma davranışları üzerinde durulur. Ayrıca kişisel bakımda sürekliliğin sağlanmasının önemi vurgulanır.

HB.1.3.2. Temizlik kurallarına uyar.

Temizlik kavramı altında toplanabilecek davranışları, olguları ve kuralları örneklendirmeleri sağlanır, temizlik kurallarına ne kadar dikkat ettikleri ve temizlik kurallarına uymanın yararları üzerinde durulur.

HB.1.3.3. Dengeli beslenir.

Besinde çeşitlendirme, öğünlere dikkat etme, gereğinden az veya çok yememe üzerinde durulur. Öğrencilerin öz değerlendirme yapmaları sağlanır.

HB.1.3.4. Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri tüketir.

Yiyeceklerin mevsimine göre tüketilmesi, sağlıklı olmayan yiyeceklerden kaçınılması, yeme dürtüsünün kontrol edilmesi üzerinde durulur.

HB.1.3.5. Zamanında ve düzenli uyuma davranışı sergiler.

Derslere uyumlu ve uykusunu yeterince alarak gelme davranışlarının etkilerini karşılaştırmaları sağlanır.

HB.1.3.6. Sağlığını korumak için alması gereken önlemler hakkında fikir üretir.

Öğrencilerin sağlıklı yaşam hakkında farkındalıklarını artırıcı etkinliklere yer verilmelidir. Öğrencilerin sağlıklarını korumak için alabilecekleri önlemler ile ilgili yeni fikirler üretmelerini sağlayacak öğretim uygulamalarına yer verilir.

HB.1.3.7. Teknolojik araçların neden olabileceği sağlık sorunlarının farkına varır.

Teknolojik araçların kullanımı ile ilgili problemleri fark etmeleri sağlanır. Kitle iletişim araçlarını kullanan insanları gözlemlemeleri; bilgisayar ve TV karşısında uzun süre kalan ve telefon kullanan insanların duruşları ile ilgili yorum yapmaları istenir. Kamburluk, boyun düzleşmesi gibi sağlık sorunları üzerinde durulur.

HB.1.4. Güvenli Hayat

HB.1.4.1. Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.

Okulda ve evde uygulanan genel güvenlik kuralları ele alınır. Öğrencilere bu kurallara uyma davranışı kazandırmak için çaba gösterilir.

HB.1.4.2. Sosyal çevresinde güvenliğini tehdit edebilecek durumların farkında olur.

Sosyal çevresinde güvenliğini tehdit edecek kişiler, mekânlar ve risk durumlarının neler olabileceğini fark etmesi sağlanır. Tanımadığı kişiler ile ilişki sınırları, tehdit ve istismar risklerini fark etmesi sağlanır. Konu yanlış anlaşılmalara ve kaygı düzeyinin artmasına sebep olmayacak şekilde ele alınır.

HB.1.4.3. Çevresinde güvenliğini tehdit eden riskli mekân ve alanları fark eder.

Kendisi için güvenli ve güvensiz olan alanları belirlemeleri desteklenir. Hayatımızda tehlikeli olabilecek alanlara örnekler verilir. Asansör boşluğu, su kanalı, balkon ve pencereleri, bilmediğimiz binaların bodrum katları gibi yerlerden uzak kalmanın güvenliğimiz için önemli olduğu üzerinde durulur.

HB.1.4.4. Acil durumlarda yardım alabileceği kurumları ve kişileri bilir.

İlk yardım, 112-acil servis-ambulans, polis, jandarma, itfaiye gibi kurumların görevleri ve ulaşım yolları tanıtılmalıdır. Ailesi ve yakın çevresinin telefon numaralarını öğrenmeleri ve gerektiğinde uygun kişilerle paylaşımlarının önemini anlamaları sağlanır.

HB.1.4.5. Teknolojik araç ve gereçleri güvenli bir şekilde kullanır.

Bilgisayar, televizyon, cep telefonu, tablet, oyun konsolu ve diğer elektrikli ev aletleri gibi elektronik araç ve gereçlerin güvenli kullanımı üzerinde durulur. İnternet ve bilgisayar oyunları gibi teknoloji bağımlılığına neden olabilecek araçların kullanımı konusunda dikkatli olunması gerektiği vurgulanır.

HB.1.4.6. Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanır.

Yakın çevresindeki park ve oyun alanlarında bulunan araçların güvenli kullanımının yanı sıra bisiklet, kayak, paten, kızak vb. kullanırken kask takma, uygun kıyafetler giyme ve hız yapmama gibi kurallar ele alınır.

HB.1.5. Ülkemizde Hayat

HB.1.5.1. Yaşadığı şehri veya yerleşim alanını sözel, görsel ve sembolik olarak tanıtır.

Yaşadığı şehri veya yerleşimi sözel, görsel veya sembolik olarak farklı biçimlerde sunmaları veya göstermeleri (şiiir, hikâye, resim veya analogilerle anlatmak gibi) sağlanır.

HB.1.5.2. Yakın çevresindeki tarihî, doğal ve turistik yerleri fark eder.

Yakın çevresindeki doğal, tarihi ve turistik yerleri araştırır, topladığı bilgileri sınıfta paylaşır.

HB.1.5.3. Ülkemizin kimliğini yansıtan temel özelliklerini açıklar.

Ülkemizin genel özelliklerini, adını, başkentini, İstiklâl Marşı'nı ve Türk bayrağını tanıtarak ay ve yıldız hakkında bilgi vermeye ve bayrağımızın milletimiz için önemini açıklamaya yönlendirilir.

HB.1.5.4. Ülkemizde farklı kültürlerden insanların yaşadığının farkına varır.

Araştırmalar yaparak ülkemizde farklı kültürlerden insanların bir arada yaşadığı, bunun bir zenginlik ve çeşitlilik olduğu vurgulanır.

HB.1.5.5. Atatürk'ün hayatını sözel ve görsel yollarla anlatır.

Atatürk'ün hayatını araştırarak görsel ve işitsel belgeleri kullanıp sunu hazırlaması sağlanır.

HB.1.5.6. Atatürk'ün, Türk toplumu için öneminin farkına varır.

Atatürk'ün ülkemizin kurtuluşu ve devletimizin kuruluşu için yaptığı çalışmalar ele alınır. Atatürk'ün liderlik özelliği üzerine vurgu yapılır.

HB.1.5.7. Millî gün, bayram, tören ve kutlamaların öneminin farkına varır.

Millî gün, bayram, tören ve kutlamaların ortaya çıkışı, toplumsal hayatımız ve millî şuurun oluşumu üzerindeki etkileri tartışılır.

HB.1.5.8. Dinî gün, bayram, tören ve kutlamaların öneminin farkına varır.

Dinî gün, bayram, tören ve kutlamaların ortaya çıkışı, toplumsal hayat ve dini şuurun oluşumu üzerindeki etkileri tartışılır.

HB.1.5.9. Millî gün, bayram, tören ve kutlamalarda sorumluluk alır.

Millî gün ve bayramlarda yapılan gösteri ve etkinliklere katılmaları ve etkinliklerde görev almaları desteklenir. Bu günlerin çocuklar için değerini artırıcı etkinliklere yer verilir. Millî gün, bayram, tören ve kutlamalara nasıl katkı yapabileceği ile ilgili fikir üretmeleri sağlanır.

HB.1.5.10. Dinî gün, bayram, tören ve kutlamalarda sorumluluk alır.

Dinî gün ve bayramlarda yapılan gösteri ve etkinliklere katılmaları desteklenir. Bu günlerin çocuk için değerini artırıcı etkinliklere yer verilir. Dinî gün, bayram, tören ve kutlamalara nasıl katkı yapabileceği ile ilgili fikir üretmeleri sağlanır.

HB.1.6. Doğada Hayat

HB.1.6.1. Yakın çevresindeki bitkileri ve hayvanları gözlemleyerek özelliklerine göre sınıflandırır.

Hayvanlar ve bitkiler ile ilgili ortak özellikleri veya benzerlikleri temel alarak kavramsal gruplamalar, kümelemeler veya sınıflamalar yapmaları sağlanır. Sınıflandırmalar gözlem sonuçlarına göre yapılmalıdır.

HB.1.6.2. Yakın çevresindeki bitkileri ve hayvanları korumaya yönelik farkındalık çalışması yapar.

Görsel ve sözel iletişim araçlarını kullanarak çevrelerinde yaşayan bireyleri, bitkilerin ve hayvanların korunması konusunda bilinçlendirmeleri sağlanır.

HB.1.6.3. Çevre kirliliğine neden olan insan davranışlarını sorgular.

Doğada kirlenmeye neden olan insan davranışları üzerinde durulur. Doğal çevresi ile ilgili sorunları ve bunların canlılar üzerindeki etkilerini araştırmaları sağlanır. Elde ettikleri sonuçlardan hareketle doğal çevrenin korunmasına yönelik fikirler üretmeleri teşvik edilir.

HB.1.6.4. Doğayı ve çevresini temiz tutar.

Doğayı ve çevresini kendisinin ve çevresindekilerin temiz tutması konusunda duyarlılık göstermeleri teşvik edilir. Bu konuda sorumluluk almalarına fırsat verilir.

HB.1.6.5. Geri dönüşümün doğal çevre için taşıdığı önemin farkına varır.

Temel özellikleriyle birlikte geri dönüşüm kavramını ve doğal çevre için taşıdığı önemi açıklamalarına fırsat verilir.

HB.1.6.6. Geri dönüşümü yapılabilen maddeleri farklı amaçlarla kullanır.

Geri dönüşümü yapılabilecek maddelerden neler üretilebileceğine ilişkin sıra dışı fikir üretmeleri ve bunları ev ve okulda uygulamaları sağlanır.

HB.1.6.7. Güneş, Ay, Dünya ve yıldızları birbirinden ayıran temel nitelikleri açıklar.

Yıldız, gezegen, uydu, gök taşı ve Güneş sistemi vb. astronomik cisimlerin özellikleriyle benzer ve farklı yönlerini fark etmeleri sağlanır (örneğin yörüngelerinin olduğu, ısı yayıdıkları ya da yansıtıkları, dönüş hareketi sayısı gibi).

HB.1.6.8. Mevsimlerin yaşamımızdaki etkilerini analiz eder.

Mevsimlerin yeme-içme, giyim, barınma vb. etkileri üzerinde durulur. Kışa veya yaz hazırlıkta neler yapıldığına ilişkin örnekler vermeleri sağlanır.

HB.1.6.9. İklim değişiminin, doğada ve insan yaşamında oluşturduğu etkileri analiz eder.

İnsan kaynaklı iklim değişikliklerinin yakın etkileri (sonuçları) hakkında çıkarımda bulunarak öngörü üretmeleri sağlanır. Bu değişikliklerin doğada ve insan yaşamı üzerindeki etkilerini açıklamalarına fırsat verilir. Ormanlık alanların tahribatıyla kuraklaşmanın olduğu yağmurların artık yeterince yağmadığı ılıman havanın yerini, kavurucu sıcaklara bıraktığı örneklerle açıklanmaya çalışılır.

HB.1.7. Sosyal Hayat

HB. 1.7.1. Kişisel ve sosyal hayatında özgüvenli ve girişken davranışlar sergiler.

Özgüven ve girişkenlikle arasındaki ilişkiyi açıklamaları sağlanır. Yeni durum ve ortamlara güvenle girme ve uyum sağlama, bireysel ve grup içinde sorumlulukları alma, kabul görmeyeceğini bilse de farklı düşüncelerini ifade etme, sorunların çözümünde inisiyatif alma davranışları desteklenir. Üzerine aldığı sorumlulukları zorlansa da başarabileceğine inanması teşvik edilir.

HB.1.7.2. Evinde, sınıfında ve okulunda kendi özgürlük alanlarını ve sınırlarını keşfeder.

Evde, okulda ve sınıfında özgürlük alanlarının ve sınırlarının neler olduğunu bilerek bunlar hakkında öngöründe bulunmaları sağlanır. Arkadaşlarıyla tartışarak bu alanları bulmaları desteklenir. Evinde, sınıfında ve okulunda kendi hayatı ile ilgili karar alırken başkalarının fikrini almaları, kanıtlar sunarak kararlar vermeleri ve kararların gerektirdiği davranışları sergilemeleri sağlanır. Gerekliğinde kararlarını değiştirebilmeleri yönünde cesaretlendirilir.

HB. 1.7.3. Sosyal hayatta kendi özgürlük alanlarını ve sınırlarını keşfeder.

Sosyal hayatta kendisinin ve başkalarının özgürlük alanlarının, sınırlarının ne olduğunu fark etmeleri sağlanır. Sosyal hayatta kendi özgürlüğünü başkalarının özgürlüklerini kısıtlamayacak şekilde yaşamaları gerektiğini anlamaları için ortam yaratılır.

HB. 1.7.4. İş bölümü ve dayanışmanın bireysel ve toplumsal etkileri hakkında çıkarımda bulunur.

Bireysel çabanın, başarılı olmada yetersiz olduğunu keşfetmeleri sağlanır. İş bölümü ve dayanışma ile ilgili neden-sonuç ilişkisi kurmaları beklenir. Verilere dayanarak bunların olmadığı bir sosyal hayatın geleceğine ilişkin tahmin yürütmeleri sağlanır. Başarılı olabilmek için iş bölümü ve dayanışmanın önemine vurgu yapılır.

HB. 1.7.5. Kişisel yaşam kalitesini artırmaya yönelik bireysel sorumluluklar alır.

Özbakım, ders çalışma düzeni, okula geliş gidiş düzeni, kişisel bakım ve temizlik alışkanlıkları ile ilgili farkındalık kazanması sağlanır. Bu becerilerini alışkanlığa dönüştürmesi desteklenir.

HB.1.7.6. Sosyal yaşam alanlarında sosyal ilişkilerini korumak ve geliştirmek için sorumluluk alır.

Ev, sınıf, okul ve çeşitli sosyal yaşam alanlarında olumlu ve olumsuz davranışların neler olduğunu açıklayarak olumlu davranışlar geliştirmesi desteklenir. Sosyal yaşam alanlardaki sorumluluklarını geliştirmeye yönelik bireysel ve grup projeleri hazırlamaları sağlanır.

HB.1.7.7. Sosyal hayatta görülen adalet içerikli ikilemlerin çözümüne ilişkin özgün fikirler üretir.

Sosyal hayatta görülen adalet içerikli ikilemlerde (Kohlberg ikilemleri gibi) problem ile ilgili bilgiler toplamaları sağlanır. İkilemlerin çözümüne ilişkin çok sayıda, sıra dışı, ayrıntılı ve özgün fikirler üretmeleri desteklenir.

HB.1.7.8. Sosyal hayatta uyulması gereken etik ilkeleri fark eder.

Sosyal hayatta uyulması gereken etik ilkeleri fark etmeleri ve tanımlamaları sağlanır. Bunlara uyulmaması durumunda karşılaşılabileceği sorunların çözümüne ilişkin çözüm önerileri geliştirilmeleri teşvik edilir.

HB.1.7.9. Temel iletişim becerilerini geliştirir.

İletişim kavramının ne olduğu, hayatımızdaki yeri ve önemi hakkında düşünmesi desteklenir. İletişimin temel becerileri olan, dinleme, empati kurma, konuşma, beden dili gibi becerileri kavraması sağlanır. Bu becerileri kazanmasına yönelik drama, canlandırma vb. uygulamalar yaptırılır.

HB.1.7.10. Kaygı, öfke gibi olumsuz duygularını fark eder.

Kaygı, öfke gibi olumsuz duygularını fark etmesi, bu duyguları yaşamanın doğal olduğunu kavraması, hangi durumlarda kaygılandığını ve öfkelenildiğini anlaması sağlanır. Kaygı ve öfkenin hayatı için olumlu ve olumsuz etkilerini araştırmaları desteklenir.

HB.1.7.11. Sosyal hayatta bireylerin çatışma durumunda yaşadıkları olası duyguları açıklar.

Sosyal hayatta bireylerin olası çatışma durumlarında yaşayabileceği duyguların neler olabileceğini fark etmeleri sağlanır.

HB.1.7.12. Olası bir çatışma durumunda doğru tepkiler verir.

Olası bir çatışma durumu sonunda duygularını açıklayan kişiye nasıl tepkiler verilebileceği konusunda çok sayıda, sıra dışı ve ayrıntılı fikir üretmeleri sağlanır. Duygularını açıklayarak karşısındaki kişiye uygun tepkiler vermeleri istenir. Olası çatışma durumları karşısında soğukkanlılığını koruması desteklenir. Çatışmanın hayatımızdaki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirmelerine rehberlik edilir.

HB.1.7.13. Akran zorbalığı ile ilgili yaşanan problemleri günlük yaşamdan örneklerle açıklar.

Fiziksel, sözel, davranışsal ve sosyal davranışlara ilişkin örnekler üzerinden kendisine yönelen akran zorbalığını açıklaması sağlanır.

HB.1.7.14. Medyada sunulan değerleri fark eder.

Medyada sunulan değerleri fark etmeleri ve tanımlamaları sağlanır. Medyanın sadece olumlu değerler içermediğini görmeleri istenir. Medyada işlenen değerleri örneklerle ifade etmeleri ve gerekliliği üzerinde çıkarımlarda bulunmaları desteklenir.

2. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

İlkokul 2. sınıf seviyesinde öğrencilerden; arkadaşlarıyla yardımlaşma ve grup etkinliklerine katılma, bilinçli para harcama, akrabalarını tanıma, aile içi iş birliği ve dayanışma, dengeli beslenme, sağlıklı büyüme ve gelişme için yapılması gerekenler, yolculuk yaparken güvenlik kurallarına uyma, yakın çevresindeki kültürel miras öğeleri, Türk bayrağı ve İstiklâl Marşı, Atatürk'ün çocukluğu, bitki ve hayvan yetiştirme, doğa olayları ve doğal afetlere karşı alınabilecek önlemler gibi konular hakkında bilgi, beceri ve değer sahibi olmaları beklenmektedir.

KAZANIM SAYISI VE DERS DAĞILIMI (2. SINIF)			
Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saat	Süre Oranı (%)
Okulumuzda Hayat	9	17	12
Evimizde Hayat	9	16	11
Sağlıklı Hayat	7	13	9
Güvenli Hayat	8	13	9
Ülkemizde Hayat	11	20	14
Doğada Hayat	11	21	14
Sosyal Hayat	22	44	31
TOPLAM	77	144	100

HB.2.1. Okulumuzda Hayat

HB.2.1.1. Okula gitmenin nedenlerini ve sonuçlarını yorumlar.

Okula gitmenin ne anlama geldiği ve nedenleri üzerinde tartışma yaptırılır. Okula giderek gelecekte elde edeceği kazanımların neler olacağı hakkında farkındalık kazandırılır.

HB.2.1.2. Okulla ilgili olumlu duygu ve düşüncelerinin gerekçesini açıklar.

Öğrencilerin okul ve okulda yaşadıkları ile ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştirmeleri desteklenir. Geliştirdikleri duygu ve düşüncelerin, gerekçelerini açıklamaları istenir.

HB.2.1.3. Okul çalışanlarının görevinin önemini yorumlar.

Görev bilinci ve sorumluluğu, görevin kutsallığı, yapılan işin değeri konularına değinilir. Çalışanlara yönelik empati kurmaları sağlanır.

HB.2.1.4. Okul çalışanlarına ve hizmetlerine değer verir.

Okul çalışanlarının verdikleri hizmetlere değer vermesi ve saygı duyması teşvik edilir.

HB.2.1.5. Okul yaşamı ile ilgili planlama yapar.

Öğrencilerde planlama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenir. Planlamanın, önem ve öncelik sırasına göre yapılması, okul çalışmalarının yanı sıra evde ve günlük hayatının diğer alanlarında planlama ve plana göre hareket etme davranışı kazandırılması sağlanır.

HB.2.1.6. Okul kaynaklarını kullanma davranışlarını sorgular.

Kaynakların verimli kullanımı üzerinde durulur. Okulda kaynakların öğrenciler tarafından nasıl kullanıldığı sorgulanır. Sorun çözümüne ilişkin fikir üretilir. Okulun kaynaklarını ve mekânlarını kurallarına uygun olarak kullanmaları için arkadaşlarını teşvik etmelerini destekleyici çalışmalar yapılır.

HB.2.1.7. Okulda eğitimi ve sosyal yaşamı destekleyici kurallar oluşturur.

Var olan kuralların etkililiğini değerlendirilmeleri sağlanır. Yeni kurallar geliştirilmeleri teşvik edilir. Oluşturulan kuralları kriterler kullanılarak değerlendirilmeleri sağlanır.

HB.2.1.8. Okulda yapılan etkinliklerde bireysel özelliklerine uygun görevler alır.

Okuldaki etkinliklerin organizasyonunda, kendi yetenekleri doğrultusunda görev ve sorumluluklar alması teşvik edilir. Öğrencilere yetenekleri doğrultusunda başarabileceği görevler verilmesine özen gösterilmelidir.

HB.2.1.9. Okulda yapılan etkinliklerin kişisel gelişimine olan katkılarını değerlendirir.

Okulda yapılan etkinliklerin kendi kişisel gelişimi için ne gibi katkılar sağladığını yazarak ifade etmesi sağlanır.

HB.2.2. Evimizde Hayat

HB.2.2.1. Ailenin soy ağacını çıkarır.

Ailesi ile ilgili kaynaklardan bilgi toplayarak aile tarihini oluşturmalarına rehberlik edilir. Böylece sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelere dayanarak aile tarihi çalışması yaptırılır.

HB.2.2.2. Ailenin sadece anne, baba ve çocuk/çocuklardan oluşmadığına dair farkındalık kazanır.

Aile kavramının, anne-baba-çocuktan oluşmakla birlikte, anne-çocuk, baba-çocuk, büyükanne-büyükbaba-çocuk gibi türlerinin de olduğunu fark etmesi sağlanır. Özellikle boşanmış, ebeveynleri vefat etmiş çocukların özel durumlarına dikkat edilir. Konu üzerindeki değerlendirmelerde, çocuğun yaşamış olabileceği duygusal hassasiyetlere özen gösterilmelidir.

HB.2.2.3. Evle ilgili işlerde sorumluluk almaya istek duyar.

Evle ilgili yapılacak işlerde sorumluluk alması için teşvik edilir. Yapacağı işlerde sevgi ve saygı ortamı oluşturmaları teşvik edilir.

HB.2.2.4. Evde görev ve sorumlulukları ile ilgili yaptığı planları uygular.

Evdeki görev ve sorumlulukları ile ilgili plan yapması sağlanır. Yaptığı planlar kontrol edilerek uygulama süreçleri teşvik edilir. Evdeki görev ve sorumluluklarını yerine getirmenin aile içi sevgi ve saygı ortamını artırmaya sağlayacağı katkı vurgulanır.

HB.2.2.5. Aile içinde görev ve sorumlulukları paylaşmanın önemini açıklar.

Ailesinde yapılması gereken işler hakkında tartışma ortamı oluşturulur. Yapılacak işlerle ilgili iş birliği yapmanın önemi üzerinde durulur. Görev ve sorumluluklar yapılmadığında karşılaşılabilecek durumlar hakkında farkındalık kazanması desteklenir. Görev ve sorumluluklarını yerine getirmenin aile içi sevgi ve saygı ortamını artırmaya sağlayacağı katkı vurgulanır.

HB.2.2.6. Aile bireylerini evdeki kaynakları tasarruflu kullanmaları için teşvik eder.

Öğrencinin geliştirdiği tasarruf davranışını evde uygulamasının yanı sıra aile bireylerini de bu konuda teşvik etmeleri beklenir.

HB.2.2.7. Evdeki kaynakları tasarruflu kullanmanın aile bütçesine olan katkılarını araştırır.

Evdeki su, elektrik gibi kaynakları tasarruflu kullanmasının, aile bütçesine etkilerini araştırmaları sağlanır. Bu sayede aile bütçesine yönelik duyarlılık geliştirmesi desteklenir.

HB.2.2.8. Evde aile bireyleriyle iletişimi artıran stratejiler uygular.

Aile bireyleri arasında iletişimi ve paylaşımı destekleyen oyun tasarımları ve bunları aile bireyleri ile oynamaları teşvik edilir. Evdeki görev ve sorumluluklarını yerine getirmenin aile içi sevgi ve saygı ortamını artırmaya sağlayacağı katkı vurgulanır.

HB.2.2.9. Aile bireyleri ile birlikte zaman geçirmeye istek duyar.

Aile bireyleri ile ortak zaman geçirme ve paylaşımında bulunma konusunda taleplerde bulunması teşvik edilir, aile bireylerinden gelen taleplere de olumlu karşılık vermesi desteklenir. Aile bireyleri ile birlikte zaman geçirmenin aile içi sevgi ve saygıyı geliştirmeye katkısını açıklaması sağlanır.

HB.2.3. Sağlıklı Hayat

HB.2.3.1. Kişisel bakımını düzenli olarak yapma davranışını değerlendirir.

Öğrencilerin öz değerlendirme yapmalarını sağlayan etkinliklere yer verilmelidir.

HB.2.3.2. Ortak kullanım alanlarında temizlik kurallarına uyar.

Ortak kullanıma açık mekânları, tuvalet ve lavaboları temiz, hijyen kurallarına uygun kullanımının önemi üzerinde durulur.

HB.2.3.3. Alışverişlerde dengeli beslenmeyi destekleyen yiyecek ve içecekler seçer.

Beslenmede çeşitliliği ve dengeli sağlayıcı etkinliklere ve planlamalara yer verilir.

HB.2.3.4. Zamanında ve düzenli uyuma davranışı sergiler.

Öğrencilerin zamanında uyuma ve sağlıklı uyuma alışkanlığı kazanmaları sağlanır.

HB.2.3.5. Kaygı ve öfke yaratan durumlarda nasıl davranacağına ilişkin stratejiler geliştirir.

Kaygı ve öfke yaratan ortamlar ve olaylar örneklendirilir. Bu olayların insan sağlığı üzerindeki etkileri ele alınır. Kaygı ve öfke yaratan durumlarda davranışlarını nasıl şekillendirebileceğine yönelik alternatifler üretmeleri istenir.

HB.2.3.6. Sağlıkla ilgili sorunların çözümü için yardım alabileceği kurumları ve kişileri araştırır.

Sağlıkla ilgili bir sorun yaşadığında yardım alabileceği kurumlar, kişiler ile ilgili bilgi toplamarı sağlanır. Hastane, aile sağlığı merkezi / sağlık ocağı, eczane gibi kurumlar ile doktorluk, hemşirelik, eczacılık ve diş hekimliği gibi meslekler üzerinde durulur.

HB.2.3.7. Teknolojik araçların sağlıklı kullanımı ile ilgili davranış ve alışkanlık geliştirir.

HB.2.4. Güvenli Hayat

HB.2.4.1. Okulda ve evde güvenlik sorunu oluşturan durumları saptar.

Okulda ve evde gözden kaçan güvenlik sorunlarını saptamaları ve çözüm üretmeleri teşvik edilir.

HB.2.4.2. İnsanların trafikte sergiledikleri davranışları gözlemleyerek nedenlerini ve olası sonuçlarını değerlendirir.

İnsanların trafikte üstlendiği rolleri gözlemleyerek neleri doğru neleri yanlış yaptıklarına ilişkin bilgi toplamarı sağlanır. Böylece trafikte nelerin yapılıp yapılamayacağına ilişkin öngöründe bulunmalarına ortam oluşturulur.

HB.2.4.3. Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken güvenlik kurallarına uyar.

Özel araçlar, toplu taşıma araçları ve okul servisi gibi araçlarla seyahat ederken güvenlik kurallarına uyma (emniyet kemeri ve çocuk koltuğu kullanma, pencerelerden sarkmama, sürücüyü ve etrafını rahatsız etmeme ve araçlarda emniyet kemerini bağlamadan yolculuk yapmama, araca binme ve araçtan inme kuralları vb.) üzerinde durulur.

HB.2.4.4. Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken oluşabilecek güvenlik sorunlarını ve nedenlerini analiz eder.

Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken güvenliği öncelikleri haline getirmeyi ve artırmaya yönelik fikir üretmeleri sağlanır.

HB.2.4.5. Kendisi ve akranları için güvenlik tehdidi oluşturan kişi ve durumlara karşı alınabilecek önlemlere ilişkin fikir üretir.

Sosyal çevresinde güvenliğini tehdit eden kişiler, mekânlar ve risk durumlarını fark etmeleri sağlanır. Tehdit ile karşılaştıklarında ne tür önlemler alabilecekleri üzerinde fikir üretmeleri teşvik edilir.

HB.2.4.6. Çevresinde güvenliği tehdit eden riskli mekân ve alanlardan kendini korur.

HB.2.4.7. Yardım alması gereken acil durumları bilir.

Yardım alması gereken acil durumlar ile ilgili yaşanacak muhtemel problemleri fark etmeleri, anlamaları ve tanımlamaları sağlanır. Hangi durumlarda hangi kuruluştan yardım alacağını bilmeleri için araştırma yapmaları istenir.

HB.2.4.8. Teknolojik araç ve gereçlerin güvenli bir şekilde kullanımı konusunda yapılan hataları fark eder.

Teknolojik araç ve gereçlerin güvenli bir şekilde kullanımında kendilerine düşen sorumluluğu değerlendirilmeleri ve insanların bu araçların kullanımında yaptıkları hataları belirlemeleri sağlanır.

HB.2.5. Ülkemizde Hayat

HB.2.5.1. Harita ve küre üzerinde ülkesini, başkentini ve yaşadığı yeri gösterir.

Harita kullanma alışkanlığı ve konum bulma yöntemini kullanmaları desteklenir. Yaşadığı yerin konumunun, hayatını nasıl etkilediği hakkında çıkarımda bulunması sağlanır.

HB.2.5.2. Türk bayrağının ve İstiklâl Marşı'nın vatani ve milleti için önemini yorumlar.

Türk bayrağı ve İstiklâl Marşı'nın bağımsızlığımız ve özgürlüğümüzün sembolü olduğunu fark etmeleri sağlanır. İstiklâl Marşı'nın hangi koşullar altında yazıldığına ilişkin veriler toplayarak Mehmet Akif Ersoy'un hayatını farklı yollarla anlatmaları desteklenir.

HB.2.5.3. Atatürk'ün çocukluğu ile kendi çocukluğunu benzerlikleri ve farklılıkları bakımından karşılaştırır.

Atatürk'ün çocukluğu ile kendi çocukluğu arasında benzerlik kuran etkinlikler yaptırılır. Atatürk'ün başarılı bir öğrenci olduğunu nedenleriyle açıklayarak kendisinin de başarılı bir öğrenci olması için neler yapması gerektiği hakkında çıkarımlarda bulunmaya yönlendirilir.

HB.2.5.4. Millî gün ve bayramların toplumsal önemini yorumlar.

Millî gün ve bayramların millî birlik, toplumsal dayanışma ve paylaşma ve kardeşlik açısından önemi üzerinde durulur.

HB.2.5.5 Dinî gün ve bayramların toplumsal önemini yorumlar.

Dinî gün ve bayramların millî birlik, toplumsal dayanışma ve paylaşma ve kardeşlik açısından önemi üzerinde durulur.

HB.2.5.6. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerinin toplumsal yaşamı nasıl etkilediğini araştırır.

Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerinin toplumsal yaşamı nasıl etkilediğine ilişkin veriler toplamaları sağlanır. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerinin neler olduğu konusunda konuşulur. Gelenek ve göreneklerin, yemek, giyim, kuşam, müzik ve yöresel oyunlar hakkında araştırmalar yapmaları teşvik edilir.

HB.2.5.7. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerinin korunmasına yönelik proje çalışması yapar.

Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerinin korunmasına yönelik proje taslağı hazırlayarak ilgili kişi veya kuruluşlara sunmaları sağlanır.

HB.2.5.8. Ülkemizdeki farklı kültürlerle sahip insanların toplumsal hayatımıza olan katkılarını değerlendirir.

Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların toplumsal hayatımıza olan katkılarını farklı açılardan değerlendirmeleri sağlanır. Ülkemizdeki farklı kültürlerle sahip insanların kültürlerini araştırmak için etkinlikler yapılır.

HB. 2.5.9. Yakın çevresinde yapılan ekonomik faaliyetleri gözlemler.

Çevresinde yer alan sanayi, tarım, hayvancılık, turizm, ticaret ve diğer ekonomik faaliyetleri gözlemleyip araştırarak bölgenin gelişimi ile ilişki kurmaları sağlanır.

HB.2.5.10. Ülkesinin gelişmesi ile kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi arasında ilişki kurar.

Vatanseverlik, çalışkan olma, işini en iyi şekilde ve eksiksiz yapma üzerinde durulur. Bu değerlerin ülke ve topluma yansımalarının, bireylerden başlayacağına değinilir.

HB.2.5.11. Yönetim şekillerini araştırarak Türkiye'nin yönetim şeklini açıklar.

Yönetim şekillerini araştırarak ülkemizin yönetim şeklini açıklamaları sağlanır. Cumhuriyet yönetiminin ülkemize kazandırdığı hak ve özgürlükler fark ettirilir.

HB.2.6. Doğada Hayat

HB.2.6.1. Canlıların yaşaması için gerekli olan koşulları karşılaştırır.

Bitki ve hayvanların yaşam alanlarına ilişkin örnekler vererek karşılaştırma yapmaları sağlanır.

HB.2.6.2. Bitkilerin ve hayvanların yeryüzündeki yaşam için önemini fark eder.

Yeryüzünde bütün canlıların etkileşim içinde olduğu üzerinde durulur. Bitki yetiştirmenin ve hayvan beslemenin doğaya ve insanlığa sağladığı yararlar üzerine tartışılır. Doğanın bir dengesinin olduğu ve bu dengenin hep birlikte uyum içerisinde yaşayarak gerçekleşebileceği vurgulanır. "Acaba dünyada bitkiler ve hayvanlar olmasaydı ne olurdu?" sorusunun tartışılarak öngörü üretmeleri sağlanır. Bitki ve hayvanların ne kadar önemli olduklarına ilişkin çıkarımlarda bulunmaları teşvik edilir.

HB.2.6.3. Bitki yetiştirme ve hayvan besleme konusunda duyarlılık gösterir.

Evinde veya çevresinde yetiştirebileceği bitkiler hakkında öngörülerde bulunmasına olanak verilir. Ayrıca hayvan besleme ve bakımı hakkında fikirler üreterek çevreye olan katkısı hakkında yorum yapması sağlanır.

HB.2.6.4. Hayvanları korumaya yönelik proje tasarlar.

Hayvanları korumanın doğa ve insan üzerindeki katkılarına yönelik araştırma yaparak özgün projeler hazırlayıp sunmalarına olanak verilir.

HB.2.6.5. Yakın çevresindeki doğal unsurlar ile insan davranışları arasında ilişki kurar.

Doğal unsurlar açıklanır. Öğrencilerin yakın çevresinde doğa unsurlarının insan yaşamını nasıl etkilediği örneklendirilir. Öğrencilerin gözleme dayalı çıkarım yapmaları sağlanır.

HB.2.6.6. Doğa olaylarındaki neden-sonuç ilişkisine dayalı genellemeler üretir.

Doğa olayları örneklendirilir. Doğa olaylarının doğal ve toplumsal yaşamı nasıl etkilediği ele alınır. Öğrencilerin neden-sonuç ilişkisi kurarak doğal olayların sonuçları hakkında genellemelere ulaşması sağlanır.

HB.2.6.7. Doğa olayları ile doğal afetler arasındaki ilişkileri fark eder.

Sel, heyelan, çığ, fırtına, hortum ve deprem gibi doğal afetler üzerinde durulur. Doğa olayları ile afetlerin temel özelliklerini karşılaştırarak ikisi arasındaki ilişkileri fark etmeleri sağlanır. Doğal afetler sırasında insanlara yardım eden Kızılay ve AFAD gibi kuruluşlar tanıtılır.

HB.2.6.8. Doğa olayları ve doğal afetlere karşı alınan önlemlerin yeterliliğini değerlendirir.

Doğa olayları ve doğal afetler ile ilgili yaşanmış olaylardan yararlanarak durum değerlendirmesi yapmaları sağlanır. Doğal afetlere yönelik alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını sorgulamaları ve yeni öneriler üretmeleri desteklenir.

HB.2.6.9. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.

Ana yönler ve ara yönler üzerinde durulur. Doğada yön bulmaya yardımcı olan doğal yapılar (karınca yuvaları, yosunlar, yıldızlar, ağaç dalları gibi) ile yönler arasındaki ilişkiyi anlamaları sağlanır. Yönleri bulmak için doğadan nasıl faydalanacağına ilişkin görüşler sunmasına fırsat verilir.

HB.2.6.10. Geri dönüşümü yapılabilecek maddelerden ürün tasarlar.

Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri kullanarak çevresindeki ihtiyaç ve problemlere cevap verecek ürün tasarımları yapmaları teşvik edilir. Öğrencilerde geri dönüşüm alışkanlığı kazandırılmaya çalışılır.

HB.2.6.11. Dünyanın şekli ve hareketlerinin insan yaşamına olan etkilerini araştırır.

Gün, ay, yıl ve mevsimlerin oluşum süreci basit bir şekilde ele alınır. Gün ve yılın oluşumu açıklanırken Dünya'nın kendi etrafında dönmesi (dönme) ve Güneş'in etrafında dolanması (dolanma) olgularından yararlanır.

HB.2.7. Sosyal Hayat

HB.2.7.1. Kendinin birey olarak değerli olduğu fikrini geliştirir.

Kendinin hem toplumun bir üyesi hem de bağımsız bir birey olduğunu fark etmesi sağlanır. Kendi potansiyelleri, yetenekleri, ilgi alanları ve becerileri hakkında gerçekçi algı ve değerlendirmeler (içgörü) yapmaları teşvik edilir. Günlük hayatta yaptıkları hataları fark etmeleri, hata ve başarısızlıkların insanların değerini azaltmayacağını kavramaları sağlanır. Kendini bir bütün olarak görmesi ve kabul etmesi desteklenir.

HB.2.7.2. İnsanları farklı özellikleriyle bir bütün olarak kabul eder.

İnsanların benzerliklerini ve farklılıklarını karşılaştırmaları sağlanır. Her insanın pek çok özelliği olduğu, güçlü ve geliştirmeye açık yanlarının olduğu, ortak ve farklı yönlerinin bulunduğu fark ettirilir. Diğer insanların da en az kendisi kadar değerli olduğu fikrini benimsemesi teşvik edilir ve herkesin farklılıklarıyla birlikte kabul edilmesinin önemi vurgulanır.

HB.2.7.3. Sosyal hayatta özgüven ve girişkenlikle ilgili davranışlar sergiler.

Yeni durum ve ortamlara güvenle girme ve uyum sağlama, bireysel ve grup içinde sorumluluk alma, kabul görmeyeceğini bilse de farklı düşüncelerini ifade etme, sorunların çözümünde inisiyatif alma, üzerine aldığı sorumlulukları zorlansa da başarabileceğine inanma davranışlarını göstermeleri teşvik edilir.

HB.2.7.4. Sosyal hayatta özgürlükle ilgili problemlerin nedenlerini bulur.

Sosyal hayatta özgürlükle ilgili problemlere ilişkin araştırma sorusu veya hipotez üretmeleri sağlanır.

HB.2.7.5. Sosyal hayatta özgürlükle ilgili problemlere ilişkin çözüm önerileri üretir.

Sosyal hayatta özgürlük sınırlarının nasıl belirlendiğini fark ederek özgürlüğü kısıtlayan unsurların neler olduğuna yönelik araştırmalar yapmaları sağlanır. Özgürlüğü sınırlayan unsurların çözümüne yönelik sorunlara çözümler üretmelerine destek olunur.

HB. 2.7.6. Yakın çevresinde yardıma ihtiyaç duyan insanlara karşı duyarlı olur.

Aile bireyelerine, akrabalara, komşulara, hasta, hamile, yaşlı ve özel gereksinimi olan kişilere yardımcı olmanın önemi üzerinde durulur.

HB.2.7.7. İçinde yaşadığı toplumu ve toplum bireyelerini korumaya ve geliştirmeye yönelik sorumluluklar alır.

Çevresindeki her türlü davranışında topluma yönelik sorumluluklarının neler olduğunu keşfetmeleri sağlanır. Toplum içerisinde nasıl davranılması gerektiği konusunda öngörülerde bulunmaları için ortam yaratılır. Sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı gruplarının yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik sorumluluk almaları, bireysel ve grup projeleri geliştirmeleri sağlanır.

HB.2.7.8. Okulunda ve sınıfında demokrasinin ilkelerine uygun bir ortamın oluşturulması için kişisel özelliklerine uygun görevler üstlenir.

Okulda ve sınıfta demokratik ilkelerin neler olduğunu sezmeleri, bu ilkelerin kendi kişisel özellikleri ile ne kadar uyumlu olduğunu fark etmelerini sağlayıcı etkinlikler yapılır. Özelliklerine uygun görevler üstlenmeleri teşvik edilir.

HB.2.7.9. Arkadaşları ile birlikte sosyal hayatta yaşanan adaletle ilgili problemlerin çözümüne yönelik proje taslağı hazırlar.

Sosyal hayatta adaletsizliklerin neler olduğuna dair çıkarımlarda bulunarak adaletsizliğin ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm önerileri getirmeleri sağlanır.

HB.2.7.10. Sosyal yapıyı oluşturan ortak değerleri araştırır.

Sosyal yapıyı oluşturan ortak değerlerimizin neler olduğunu anlamasına ilişkin çevresinden örnekler ve veriler toplamaları sağlanır. Değerlerimizin korunması ve geliştirilmelerine yönelik çözüm önerileri sunmaları istenir.

HB.2.7.11. Sınıf veya okulda ihtiyaç duyulan değerlere ilişkin proje fikri üretmek okul yöneticilerine sunar.

Sınıf veya okulda en çok ihtiyaç duyulan değerlere ilişkin çok sayıda ve farklı kategorilerde (esnek) proje fikirleri üretmek okul yöneticilerine sunmaları sağlanır.

HB.2.7.12. İletişim engellerini kavrayarak kişisel iletişim becerilerini değerlendirir.

İletişimin bilişsel ve davranışsal engelleri üzerinde durulur. Bu davranışlar açısından kendi davranışlarını analiz etmesi istenir. Kendi iletişim davranışlarında geliştirilmesi gereken alanları fark etmesi sağlanarak geliştirmesine yönelik uygulamalar yaptırılır.

HB.2.7.13. Liderlerin temel davranışlarını analiz eder.

Liderliği oluşturan öğelerin; bir grupta üstüne aldığı görevlerde liderlik yapmaya istek duyma, üyesi bulunduğu gruplarda etkileyici ve ikna edici konuşmalar yapma, üstlendiği görev ve sorumlulukların gerektirdiği organizasyonları yapma, iş birliği yaparak çalıştığı arkadaşlarını yönlendirme ve destekleme, üstlendiği görev ve sorumlulukları yerine getirirken arkadaşlarının gö-

rüş ve önerilerini dikkate alma ve arkadaşlarını, görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi için motive etme, cesaretlendirme davranışlarından oluştuğunu kavramaları sağlanır.

HB.2.7.14. Türk tarihine yön veren kişilerin sosyal hayattaki etkilerini araştırır.

Mete Han, Mevlana, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Fatih Sultan Mehmet ve Mustafa Kemal Atatürk gibi Türk tarihine yön veren kişilerin günümüz sosyal yapısındaki etkilerini araştırarak sunum hazırlamaları sağlanır.

HB.2.7.15. Kaygı, öfke gibi olumsuz duygularını yönetme becerileri geliştirir.

Kaygı, öfke gibi olumsuz duygularını, fark ettiği andan itibaren bastırmadan kontrol etmesinin gerekliliğini fark etmesi sağlanır. Olumsuz duygularını yönetme tekniklerini (gevşeme, nefes alma, konuşma, ortam değiştirme vb.) öğrenmesi desteklenir.

HB.2.7.16. Sosyal hayatta yaşanan fikir ayrılıklarına dayalı çatışmaları örneklerle açıklar.

Toplumda bireyler, gruplar ve kurumlar arasında yaşanan çatışmaları örneklere dayalı olarak açıklaması sağlanır.

HB.2.7.17. Olası bir çatışma durumunda uygun tepkiler vermeye ilişkin bir kurgu oluşturur.

Olası bir çatışma durumunda, duygularını doğru tepkiler vermeye ilişkin zihinde resmederek yaratıcı hayal kurmaları desteklenir. Olası çatışma durumlarında duygularını kontrol altına almanın doğru bir tepki olduğuna yönelik öngörülerde bulunmaları sağlanır.

HB.2.7.18. Akran zorbalığından kaynaklanan problemlerin çözümüne ilişkin fikirler üretir.

Akran zorbalığından kaynaklanan problemlerin çözümüne ilişkin farklı kategorilerde çok sayıda (esnek) fikirler üretmeleri teşvik edilir. Akran zorbalığının önlenmesine yönelik araştırmalar yaparak çözüm önerileri geliştirmeleri sağlanır.

HB.2.7.19. Medyanın, millî ve kültürel değerlerin yapılandırılmasındaki işlevini sorgular.

Medya ile ilgili genelde kabul gören inanışları, kuralları, dogmaları ve bilimsel bilgiyi millî ve kültürel değerlerin yapılandırılmasındaki işlevi bağlamında sorgulamaları sağlanır. Medyanın kültürel değerlerin korunması üzerindeki etkisi ve geliştirilmesi üzerine araştırmalar yapmaları desteklenir.

HB.2.7.20. Medyada sunulan içeriği, değerler ve etik ilkelere uygunluk açısından değerlendirir.

Medyada sunulan içeriği, değerler ve etik ilkelere göre değerlendirmeleri sağlanır. Medyada sunulan içeriklerin toplumsal yaşamda oluşturabileceği olumsuz durumlar karşısında neler yapılabileceği konusunda çözüm önerileri üretmeleri desteklenir. Toplumsal değerlerimizin korunmasında medyaya düşen görevleri araştırmaları sağlanır.

HB.2.7.21. İlgi ve yeteneklerine uygun meslekleri keşfeder.

Her bir mesleğin gerektirdiği nitelikler ile bireysel özellikleri bir çizelge üzerinde karşılaştırılarak karar vermeleri sağlanır.

HB.2.7.22. Gelecekteki olası mesleklere ilişkin öngörüler oluşturur.

Gelecekte yaşamın nasıl olacağına ilişkin tahminden hareketle insanların nelere ihtiyaç duyacağını dikkate alarak mesleklere ilişkin öngörülerde bulunmaları sağlanır. Öngörülerine ilişkin meslekleri; sözel, görsel veya sembolik olarak göstermelerine ortam yaratılır.

3. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

İlkokul 3. sınıf seviyesinde öğrencilerden; okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını demokratik yollarla ifade etme, komşuluk ilişkileri, evde tasarruf, planlı olma, mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenme, bilinçli tüketici özellikleri, trafik işaretleri, yakın çevresinde meydana gelebilecek kazalar, milletin ortak kullanım alanları ve araçları, yakın çevresinde yer alan tarihî, doğal ve turistik yerler, Atatürk'ün kişilik özellikleri, yön bulma, meyve ve sebzelerin yetiştirilme şartları, insan ve çevre etkileşiminin sonuçları ile doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alma gibi konular hakkında bilgi, beceri ve değer sahibi olmaları beklenmektedir.

KAZANIM SAYISI VE DERS DAĞILIMI (3. SINIF)			
Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saat	Süre Oranı (%)
Okulumuzda Hayat	8	12	11
Evimizde Hayat	9	13	12
Sağlıklı Hayat	8	12	11
Güvenli Hayat	6	8	7
Ülkemizde Hayat	9	15	14
Doğada Hayat	8	12	11
Sosyal Hayat	24	36	34
TOPLAM	72	108	100

HB.3.1. Okulumuzda Hayat

HB.3.1.1. Hayalindeki okulun tasarımını yapar.

Kendi fikirleri ve hayalleri doğrultusunda yeni bir okul tasarımı yapması sağlanır. Tasarımı ile ilgili proje yapması desteklenir.

HB.3.1.2. Okulun bireysel ve toplumsal etkilerini yorumlar.

Öğrencilerin okulun insanların bireysel gelişimi ve toplum üzerindeki etkilerini görmeleri sağlanır. Okulun bireyin hayatındaki kısa ve uzun vadeli etkilerini açıklamaları desteklenir. Okulun bireylere kısa vadede bilgi ve beceriler kazandırdığı, uzun vadede ise bireylerin topluma uyumları ve meslek sahibi olmalarını sağladığı vurgulanır.

HB.3.1.3. Okulda görev yapan çalışanlara saygı duyar.

Okulda görev yapan kişilere, onların verdiği hizmetlere saygı duymanın gerekliliği ele alınır. Saygılı davranması için teşvik edilir.

HB.3.1.4. Okul yaşamı ile ilgili planlama yapar.

Öğrencilerde planlama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmelidir. Günlük hayatında planlama ve plana göre hareket etme davranışı kazandırılmalıdır. Zamanını, iş yükünü ve görevlerini planlama çalışmaları yapılmalıdır.

HB.3.1.5. Okul kaynaklarının etkili ve verimli kullanılmasını sağlamak için proje çalışması yapar.

Okulda kaynak kullanımına ilişkin problem durumu ve amaç belirlenir, sorun çözümüne ilişkin fikirler üretilir, üretilen fikirler çözüme dönüştürülür, çözüm için uygulama planı geliştirilir ve proje uygulanır. Sonuçlar değerlendirilir.

HB.3.1.6. Okul kuralları ile toplumsal kuralların hedefleri ve işlevi arasında bağ kurar.

Okulun da bir toplum olduğu, kuralların her toplumda disiplini sağladığı, insan haklarının koruyucusu olduğu, kuralların insanların faydası için var olduğu ele alınmalıdır.

HB.3.1.7. Okulda yapılan etkinliklere liderlik eder.

Bireysel güçlü yanlarına uygun etkinliklerde sorumluluk almaları, liderlik etmeleri sağlanır. Öğrenciler yapılacak faaliyetleri planlamaları için teşvik edilir.

H:B.3.1.8. Öğrenci davranışlarının okul yaşamını nasıl etkilediğini yorumlar.

Öğrenci davranışlarının okulda sosyal ilişkileri ve eğitim sürecini nasıl etkilediği analiz edilir. Özel davranış örnekleri incelenebilir. Olumlu okul atmosferinin oluşumunda öğrenci davranışlarının etkileri ele alınır.

HB.3.2. Evimizde Hayat

HB.3.2.1. Aile geçmişi ve soyadlarının hikâyesi ile ilgili araştırma yapar.

Aile soyadlarının hikâyesini araştırmaları sağlanır. Aile büyükleri ile görüşmeler yapmaları ve bu hikâyeyi yazılı hâle getirmeleri teşvik edilir.

HB.3.2.2. Aile büyükleri ile kendi çocukluk dönemini karşılaştırır.

Aile büyüklerinin doğdukları ve büyüdükleri yerler, yapmaktan hoşlandıkları işler, oynadıkları oyunlar ve dönemin teknolojik imkânları gibi konularda karşılaştırma yapmaları desteklenir. Kendi dönemi ile gelecekte çocuklarının yaşayacağı dönemlerdeki değişikliklere ilişkin çıkarımda bulunmaları teşvik edilir.

HB.3.2.3. Evdeki sorumluklarını yerine getirmenin kendisine ve ailesine sağlayabileceği katkıları değerlendirir.

Sorumluluklarını yerine getirdiği zamanlar ile getirmedeği zamanları karşılaştırmaları istenir. Sorumlulukları yerine getirdiğinde neler olduğu, getirmedeğinde de hangi sonuçlarla karşılaştığı hakkında tartışma ortamı oluşturulur.

HB.3.2.4. Aile bireylerinin yaşadığı olumlu ya da olumsuz yaşantılara karşı duyarlılık gösterir.

Ailesindeki bireylerin yaşadığı olumlu ve olumsuz şeylere duygularıyla katılması teşvik edilir. Yaşadıklarını anlatmaları, drama yoluyla canlandırmaları, görsel materyallerle ifade etmeleri sağlanır.

HB.3.2.5. Aile içi karar alma süreçlerine katılır.

Aile ortamında çeşitli konularda fikrini belirtmesi teşvik edilir. Alınacak kararlarda olumsuzda olsa fikrini ortaya koyması için cesaretlendirilir. Bunları yaparken aile içi sevgi ve saygı ortamının bozulmamasına dikkat etmesi sağlanır.

HB.3.2.6. Komşuluk ilişkilerinin ailesi ve kendisi açısından önemine örnekler verir.

Ailesinin komşuları hakkında bilgi edinmesi teşvik edilir. Komşuların ailesi ile paylaşımları hakkında gözlemler yapması, aile büyükleri ile konuşması sağlanır.

HB.3.2.7. Komşuları ile olumlu ilişkiler kurar.

Komşu ziyaretleri öncesinde neler yapılması gerektiğini öğrenmeleri sağlanır. Aileleri ile birlikte komşu ziyaretleri, ikramlar yapmaları desteklenir.

HB.3.2.8. Evdeki kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik plan uygular.

Öğrencinin planı aile üyeleri ile birlikte geliştirmeleri ve uygulamaları teşvik edilir.

HB.3.2.9. İhtiyaç ve istekleri için kişisel bütçe yapar.

Ailesinin kendisine ayırabileceği harçlığı gözeterek, ihtiyaçlarının önceliğine göre bir satın alma planlaması yapması sağlanır. Bunun için günlük, haftalık ve aylık ihtiyaçlarını kayıt altına almaları desteklenir. Bunu yaparken istek ve ihtiyaçlarını ayırabilmelerinin önemine dikkat çekilir. İhtiyaçlarını karşılamalarında harçlıklarından yapacakları birikimin de etkili olabileceği belirtilir.

HB.3.3. Sağlıklı Hayat

HB.3.3.1. Kişisel bakım ile ilgili arkadaşlarını teşvik eder.

Öğrenciler kişisel bakım davranışı kazandıktan sonra çevrelerindeki insanları da bu konuda bilinçlendirme faaliyetinde bulunmaları teşvik edilir.

HB.3.3.2. Ortak kullanım alanlarının temizlik ve hijyeninin sağlanması için sorumluluk alır.

Okulda ortak kullanım alanlarının temizlik ve hijyeninin sağlanması ile ilgili problemleri belirlemeleri, bunların çözümüne ilişkin fikir üretmeleri ve bu fikirleri uygulanabilir projelere dönüştürmeleri hedeflenir.

HB.3.3.3. Dengeli beslenme planı yapar.

Yiyecek ve içeceklerde çeşitlilik oluşturacak şekilde beslenme planı yapmaları sağlanır. Dengeli beslenmelerine ilişkin davranışlarını izlemek için öz değerlendirme yapmaları desteklenir.

HB.3.3.4. Beslenmesini dengeli beslenme ölçütlerine göre değerlendirir.

Beslenmelerini, yeterli ve dengeli beslenme kriterleri kullanarak değerlendirmeleri sağlanır. Dengeli ve düzenli beslenme alışkanlığı kazandırılması hedeflenir.

HB.3.3.5. Kendi uyuma davranışını değerlendirir.

Kendi uyuma davranışlarını sorgulamaları istenir. Düzenli uykuya sahip olup olmadıklarını ve yeterince uyumadıklarında yaşamlarının nasıl etkilendiğini değerlendirmelerini sağlayacak etkinlikler yapılır.

HB.3.3.6. Kaygı ve öfkeye neden olan ortamları ve davranışları değerlendirir.

Kaygılandığı ve öfkelenildiği olayları, durumları ve davranışları örneklendirmeleri sağlanır. Bunların nedenlerini ve sonuçlarını sorgulamaları desteklenir.

HB.3.3.7. Sağlıklı yaşam açısından kendi davranış ve alışkanlıklarını değerlendirir.

Sağlıklı yaşamın yolları belirlenir. Düzenli bir hayatın sağlıklı olmanın önemli bir unsuru olduğu vurgulanır. Buna ek olarak düzenli beslenmek, düzenli uyumak, düzenli spor yapmak gibi unsurlar değerlendirilir.

HB.3.3.8. Teknolojik araçları sağlıklı kullanmaları için arkadaşlarını teşvik eder.

Teknolojik araçları sağlıklı kullanması için alışanlık geliştirmesi sağlanır. Bunun yanı sıra arkadaşlarının teknoloji kullanma davranışlarını da olumlu yönde değiştirmek için çaba harcamaya teşvik edilir.

HB.3.4. Güvenli Hayat

HB.3.4.1. Okulda ve evde alınan güvenlik kurallarının gerekçelerini sorgular.

Okulda ve evde alınan güvenlik kurallarına ilişkin varsayımların, inanışların, kuralların veya bilginin doğruluğunu, güvenilirliğini, gerekliliğini veya yararını sorgulamasına destek olunur.

HB.3.4.2. Trafik işaretleri, işaret levhaları ve kurallarının önemini değerlendirir.

Öğrencilerin güvenliği için öncelikli olan trafik işaretleri ve işaret levhaları (yaya geçidi, okul geçidi, ışıklı trafik işaret cihazı, mecburi yaya yolu, yaya giremez, kontrolsüz demir yolu geçidi ve bisiklet giremez vb.) üzerinde durulur.

HB.3.4.3. Trafik kurallarına uyar.

Karşıya geçme, yaya kaldırımı olan ve olmayan yerlerde yürüme ve yaya olarak trafikte görünürlükle ilgili önlemleri alma üzerinde durulur. Trafik işaret levhalarının (dur, geç, yaya geçidi, dikkat, okul geçidi, bisiklet giremez gibi çocuğun yaşamıyla doğrudan ilişkili olanlar) olduğu ve işaretlerin olmadığı yerlerde uyulan kurallar (alt ve üst geçitler, yaya geçitleri, okul geçitleri, ışıklı trafik işaret cihazlarının ve trafik polislerinin olduğu yerler, duran bir aracın önünden ve arkasından geçmeme vb.) ele alınır.

HB.3.4.4. İnsanların trafik kurallarına uymalarını teşvik edici proje uygular.

İnsanların trafik kurallarına uymalarına teşvik edilmesi için çok sayıda, çeşitlilikte ve sıra dışı fikir üretmeleri sağlanır. Seçtiği bir problemin çözümüne ilişkin proje taslağı hazırlamaları istenir. Neden trafik kurallarına uyulması gerektiği üzerinde durulur.

HB.3.4.5. İnternet sitelerini ve akıllı uygulamaları güvenli kullanım açısından değerlendirir.

İnternet siteleri ve akıllı uygulamaların da güvenlik sorunu oluşturduğu ele alınmalıdır. Alınabilecek önlemler, virüs programları, ebeveyn koruması vb. uygulamalar üzerine fikirler üretilir.

HB.3.4.6. Güvenli oyun alanı projesi geliştirir.

Mevcut oyun alanlarındaki risk ve tehditleri saptayarak güvenli oyun alanları oluşturmaya yönelik proje hazırlaması sağlanır.

HB.3.5. Ülkemizde Hayat

- HB.3.5.1. Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerinin işleyişi ile bu birimlerin yöneticilerinin görevlerini araştırır.

Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerine (muhtarlık, belediye başkanlığı, kaymakamlık ve valilik gibi) geziler düzenleyerek yönetim birimlerinin işleyişini ve görevlerini araştırmaya teşvik edilir.

- HB.3.5.2. Yakın çevresinde yer alan tarihi, doğal ve turistik yerlerin farklı yollarla tanıtımını yapar.

Yakın çevresinde bulunan tarihi, doğal ve turistik yerlerin tanıtımı ile ilgili ihtiyaç ve problemleri belirlemeleri ve bu problemlerin çözümüne ilişkin tanıtım çalışması yapmaları sağlanır. Tanıtımda sözel, görsel ve sembolik araçlar kullanılarak öğrencilerde farklı becerilerin geliştirilmesi hedeflenir.

- HB.3.5.3. Ülkesinin gelişmesine katkıda bulunmak için bireysel hedefler belirler.

Ülkesinin gelişmesi için bireysel çabalarının önemini kavramaya yönlendirilir. İşini en iyi ve eksiksiz biçimde yapmanın, ülkesinin gelişimine olan katkısının farkına varmaları sağlanır. Bireysel ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gelecekte ülkesine hangi alanda, neler yaparak katkıda bulunabileceğine yönelik fikir üretmeleri desteklenir.

- HB.3.5.4. Toplumun ortak kullanım alanlarının ve araçlarının korunmasına yönelik çalışmalar yapar.

Ortak kullanım alanlarının ve araçlarının neden korunması gerektiğini fark etmesi sağlanır. Bu konuda insanları, bireysel veya grup çalışmaları yaparak teşvik edici stratejiler geliştirmeye yönlendirilir.

- HB.3.5.5. Millî birlik ve beraberliğin toplumsal hayata olan katkılarını değerlendirir.

Millî birlik ve beraberliğin toplumsal hayata olan katkılarına ilişkin öngörülerini ve çıkarımları mantık kurarak ve kanıt sunarak desteklemeleri teşvik edilir. Millî birlik ve beraberliğin toplumsal yaşamdaki önemini açıklamaları, bağımsız olarak yaşamının anlamını ve önemini kavramaları sağlanır.

- HB.3.5.6. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların sorunlarının çözümüne yönelik sorumluluk alır.

Ülkelerinden ülkemize zorunlu olarak göç etmiş ve farklı kültürdeki insanların sorunlarına yönelik proje hazırlamaları ve uygulamaları sağlanır.

- HB.3.5.7. Atatürk'ün kişilik özelliklerinin başarıları üzerindeki etkisini değerlendirir.

Atatürk'ün kişilik özelliklerini (öngörülü olma, çalışkanlık, azimli ve kararlı olma, bütünleştirici olma, liderlik) araştırarak bu özelliklerin, ülkemizin kurtuluşu, birlik ve beraberliğinin sağlanması ve yeniden yapılanmasına katkılarını anlamaları ve yorumlamaları sağlanır.

- HB.3.5.8. Atatürk'ün çalışma alışkanlıklarından hareketle kendi çalışma biçimine yönelik çıkarımlarda bulunur.

Atatürk'ün çalışma biçimini analiz etmesi sağlanır. Atatürk'ün çalışma biçimi ile kendi çalışma biçimi arasında karşılaştırmalar yaparak kendini geliştirmeye teşvik edilir.

- HB.3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişilerin başarı öykülerini araştırır.

Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişilerin başarı öykülerinden hareketle bu kişilerin bilgi ve becerilerini nasıl geliştirdiklerini fark etmeleri sağlanır. Bunlar arasındaki Oktay Sinanoğlu, Aziz Sançar gibi önemli insanların kişilik özelliklerini araştırarak kendisinin de ülkesine ne gibi katkıları olabileceği konusunda öngörülerde bulunmaları teşvik edilir.

HB.3.6. Doğada Hayat

HB.3.6.1. Bitki ve hayvanların doğa ve insan yaşamı açısından önemini çeşitli yönlerden değerlendirir.

Dünyanın devamlılığı için her bir canlının yaşam zincirinin bir halkası olduğu üzerinde örneklerle durulur. "Doğada bitkiler olmasaydı neler olabilirdi?" sorusu üzerinden tartışma yürütmeleri sağlanır.

HB.3.6.2. Bitkilerin yetişme koşullarını açıklar.

Kendi yaşamlarından verecekleri örneklerle bir canlı olan bitkilerin yaşam koşulları hakkında fikir üretmelerine rehberlik edilir. Ancak her bitkinin farklı özellik taşıdığı ve her yerde yetişemeyeceğini fark etmeleri sağlanır. Yaşam için ortak olan toprak, su, güneş ve iklim koşullarından bahsedilir.

HB.3.6.3. Yaşadığı çevrede yetiştirilebilecek bitkilere ilişkin proje yapar.

Yaşadığı çevreyi inceleyerek çevresinde bulunmayan bitkilerden hangilerinin bu koşullarda yetişebileceğine ilişkin araştırma yapmaları sağlanır. Koşullar içerisinde yetiştirmeyi denemek istediği bitkiyi temin etmesine yardımcı olunur. Projesinde yetiştirdiği bitkiyi sergileyerek bitkinin özelliklerini arkadaşlarına anlatmasına ortam yaratılır.

HB.3.6.4. Doğadan yararlanarak yönleri bulabileceği stratejiler geliştirir.

Doğadan yararlanarak yönleri bulmak için alan uzmanlarının kullandıkları yöntemleri araştırmaları sağlanır. Yeni yön bulma yöntemleri üzerinde tartışılır. Bulunduğu ortamda yön bulmaya uygun stratejiler geliştirmesi teşvik edilir.

HB.3.6.5. İnsanların doğal çevre üzerinde yarattığı etkileri analiz eder.

İnsanların doğal yaşam üzerinde yaptıkları çalışmalara (inşaat, fabrika, alışveriş merkezleri, parklar, eğlence yerleri vb.) örnekler vererek bunları doğaya zarar vermeden nasıl yapabileceklerine yönelik fikir geliştirmeye teşvik edilir. Çevre bilinci üzerinde durulur.

HB.3.6.6. Doğal çevreyi koruma konusunda çalışan sivil toplum kuruluşlarını araştırır.

Doğal çevreyi koruma ile ilgili sivil toplum kuruluşlarına yerinde ziyaretlerde bulunmaları ve yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanır. Bu kuruluşların yaptıkları çalışma ve projeleri takip etmeleri yönünde teşvik edilir.

HB.3.6.7. Geri dönüşümün çevresel, toplumsal ve ekonomik yararlarını araştırır.

Ev ve ülke ekonomisine katkı sağlayacak geri dönüşüm için kullanılan materyalleri gruplandırılmaları sağlanır. Metal, kâğıt, plastik, atık yağ, pil vb. birçok atık maddenin doğada yok olmadığı, onların geri dönüşüm kumbaralarına bırakılması gerektiğinin üzerinde durulur.

HB.3.6.8. Geri dönüşümün yaygınlaştırılması için yaşadığı yerdeki ilgili kurum ve kuruluşlara başvurma girişiminde bulunur.

İlgili kurum ve kuruluşların geri dönüşüm için neler yaptıklarını araştırmalarına olanak sağlanır. Yaşadıkları çevreyi inceleyerek geri dönüşüme ilişkin fikirlerini projeye dönüştürüp gerçekleştirmek için girişimde bulunmaları teşvik edilir.

HB.3.7. Sosyal Hayat

HB.3.7.1. İnsanlarla ilişkilerinde saygılı olmanın önemini değerlendirir.

İlişkilerde saygının önemini kavraması desteklenir. Saygının iletişime katkıları hakkında farkındalık kazanması sağlanır. Saygının evrensel ve toplumsal boyutlarını karşılaştırarak ortak ve farklı noktaları kavraması desteklenir.

HB.3.7.2. İnsanlarla ilişkilerinde saygılı davranır.

Sosyal ilişkilerinde, kişilerin kişisel ve özel sınırlarını aşmamaya özen göstermesi desteklenir.

HB.3.7.3. Çevresinde yaşanan girişimcilik örneklerini değerlendirir.

Girişimciliğin temel özelliklerine dayalı olarak çevresinde gördüğü girişimcilik örneklerini değerlendirmeleri sağlanır. Karşılaşılan olumsuz durumları tespit edip bu zorluklarla kendisinin nasıl baş edebileceğine ilişkin çözüm önerileri sunmaları desteklenir.

HB.3.7.4. Girişimcilik becerilerini gerçek hayat durumlarına ve olaylarına yansıtır.

Hangi alanlarda girişimcilik becerilerini sergileyebileceğini analiz etmesi sağlanır. Girişimcilik becerileri doğrultusunda iş geliştirme örnekleri sunması desteklenir. Girişimcilik projeleri hazırlaması için ortam sağlanır.

HB.3.7.5. Hak ve özgürlüklerini korur.

Bağımsız hareket etme davranışları desteklenir. Hak ve özgürlüklerinin önündeki olası engellemeleri değerlendirmesi sağlanır. Engellemelere karşı ne tür tepkiler verebileceğini öğrenmesi desteklenir. Haksız engellemelere uygun davranışlarla karşılık vermesi teşvik edilir.

HB.3.7.6. Yakın çevresinde yardıma ihtiyaç duyan insanlar için sosyal sorumluluk projesi geliştirir.

Çevresinde yardıma ihtiyaç duyan insanların yaşadığı sorunlara ilişkin tespitler yaparak onlar için geliştirdiği projenin amaçlarını adım adım gerçekleştirmesine rehberlik edilir.

HB.3.7.7. Dünyanın önemli sorunlarına ilişkin farkındalık geliştirir.

Dünyanın çeşitli yerlerinde yaşanan insanlık dramlarını yakından izlemesi, bunlara karşı duyarlılık geliştirmesi ve yaşanan sorunların çözümüne yönelik özgün fikirler geliştirmesi teşvik edilir.

HB.3.7.8. Toplumsal hayatta demokratik yaşam düzenini ve günlük hayatımıza yansımalarını fark eder.

Toplumsal hayatta demokratik yaşamın ne anlama geldiğini, demokratik olmayan yaşam tarzının nasıl etkileri olabileceğini analiz etmesi sağlanır. Demokratik yaşam düzeninin kişisel ve günlük hayatımıza katkılarını fark etmesi desteklenir.

HB.3.7.9. Sosyal hayatta eşitsizliğe neden olan uygulama veya davranışlarda bireylerin rolünün farkına varır.

Sosyal hayatta eşitsizliğe neden olan uygulama ve davranışların neler olduğunu örnekleriyle açıklayarak bireylerin üzerine düşen görev ve sorumluluklara ilişkin öngörülerde bulunmaları sağlanır.

HB.3.7.10. Sınıf veya okulda sosyal ilişkileri düzenleyen değerlerle ilgili proje geliştirir.

Okulda ve sınıfta sosyal ilişkileri düzenleyen değerlerin neler olduğunu belirleyerek bu değerlerin öğrencilere kazandırılmasına yönelik projeler geliştirmeleri sağlanır.

HB.3.7.11. Dünyadaki rekabet kültürünü örneklerle açıklar.

Rekabet kavramı hakkında farkındalık kazandırılarak, rekabetin olumlu ve olumsuz yanlarını karşılaştırması sağlanır. Rekabet ile gelişme arasındaki ilişkiyi kavraması desteklenir.

HB.3.7.12. Rekabet etme becerilerini geliştirir.

Rekabet becerisinin hem bireysel hem de ülke açısından önemi vurgulanır. Kendi kişisel özelliklerini rekabet becerileri açısından analiz etmesi sağlanır. Olumlu rekabet becerilerini geliştirmesi yönünde teşvik edilir.

HB.3.7.13. Sosyal ve toplumsal hayatta yaşanan iletişim sorunlarını kavrayarak çözümüne yönelik özgün fikirler üretir.

Evde, okulda, toplu taşıma araçlarında, alışveriş merkezlerinde vb. yaşanan iletişim kazaları ve sorunları hakkında düşünmesi sağlanır. İletişim sorunlarının nedenlerini analiz etmesi teşvik edilir. İletişim sorunları hakkında araştırmalar yapması için ortam sağlanır. Elde ettiği verileri analiz ederek, raporlaması desteklenir.

HB.3.7.14. Gerekli durumlarda doğru ve uygun liderlik davranışları sergiler.

Liderliğin temel davranışları olan bir grupta üstüne aldığı görevlerde liderlik yapmaya istek duyma, üyesi bulunduğu gruplarda etkileyici ve ikna edici konuşmalar yapma, üstlendiği görev ve sorumlulukların gerektirdiği organizasyonları yapma, birlikte iş birliği yaparak çalıştığı arkadaşlarını yönlendirme ve destekleme, üstlendiği görev ve sorumlulukları yerine getirirken arkadaşlarının görüş ve önerilerini dikkate alma ve arkadaşlarını, görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi için motive etme, cesaretlendirme davranışlarını sergilemeleri sağlanır.

HB.3.7.15. Atatürk'ün kişisel özelliklerinin sosyal hayata etkilerini araştırır.

Atatürk'ün kişisel özelliklerini tanımlamaları, sosyal hayata etkilerine ilişkin tarihi olaylardan veriler toplamaları sağlanır. Atatürk'ün kişisel özelliklerinin sosyal hayata olan etkilerini örnekleriyle açıklamaları desteklenir.

HB.3.7.16. Atatürk'ün liderlik özelliklerini ortaya koyan ürün hazırlar.

Atatürk'ün liderlik özelliklerini tanıtmak için onun hayatından örneklere dayalı olarak ürünler hazırlamaları teşvik edilir.

HB.3.7.17. Son yüzyılda sosyal hayata yön veren kişilerin sosyal hayattaki etkilerini araştırır.

Son yüzyılda tarih, bilim ve teknolojiye yön veren kişilerin sosyal hayattaki etkilerini tanımlamaları ve günümüze olan etkilerine yönelik araştırmalar yapmaları sağlanır.

HB.3.7.18. Çevresinde kaygı, öfke gibi olumsuz duygular yaşayan kişilere destek verme yöntem ve tekniklerini araştırır.

Çevresindeki kişilerin kaygı ve öfke duygularını fark etmesi desteklenir. Kaygı ve öfke yaşayanlara nasıl yaklaşması gerektiği hakkında yöntem ve teknikler öğrenmesi sağlanır.

HB.3.7.19. Sosyal hayatta yaşanan çatışmaların kaynaklarına yönelik araştırma yapar.

Toplumda bireyler, gruplar ve kurumlar arasında yaşanan çatışmaların nedenlerini ve kaynaklarını belirlemeye yönelik veriye dayalı araştırmalar yapmaya yönlendirilir. Verilere dayalı sonuçlara ulaşması, ulaştığı sonuçlardan genellemelere ulaşması sağlanır.

HB.3.7.20. Sosyal medyanın, millî ve kültürel değerlerin yapılandırılmasındaki işlevini sorgular.

Sosyal medyanın millî ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesindeki etkilerini örneklerle açıklamaları sağlanır. Sosyal medyanın millî ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesine ilişkin yeni fikirler üretmeleri teşvik edilir.

HB.3.7.21. Sosyal medyada sergilenen değerleri değerlendirir.

Sosyal medyada yapılan sosyal değerlere ilişkin paylaşımlarda ortaya konulan olumlu ve olumsuz değerleri tespit etmeleri sağlanır. Bu paylaşımların iyi ya da kötü niyetli olma durumlarına ve bunların insanlar üzerindeki etkilerine ilişkin sonuçlara ulaşmaları desteklenir.

HB.3.7.22. Sosyal medyanın kullanımına ilişkin kurallara göre kendi kullanımını değerlendirir.

Bir çizelge üzerinde sosyal medya kullanma durumunu ve kullanma kurallarını değerlendirmeleri sağlanır. Sosyal medyayı kullanma kurallarıyla kendi oluşturdukları kuralları karşılaştırmaları teşvik edilir.

HB.3.7.23. İlgi ve yetenekleri ile gelecekteki meslekler arasında ilişki kurar.

İlgi ve yetenekleri ile geleceğin mesleklerinin gerektirdiği yeterlikleri bir çizelge üzerinde karşılaştırması sağlanır.

HB.3.7.24. Gelecekteki sosyal hayat ve meslekler arasındaki ilişkiler hakkında öngörülerde bulunur.

Gelecekteki sosyal hayatta nelerin değişeceğini düşünmesi sağlanır. Buna bağlı olarak gelecekte ortaya çıkabilecek yeni meslekler hakkında fikir yürütmesi amaçlanır. Gelecekte sosyal hayat ve meslekler arasındaki karşılıklı etkiler tartışılır.

